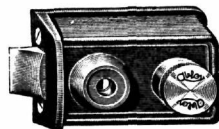

POLITSEILEHT

Täiesti kindlad sissemurdmise vastu

on

Abloy

KINDLUSTUS-, TABA-, UKSE- JA MÕÖBLILUKUD.

Ilma spiraalvedruta! Ilma tihvtideta! Abloy-lukk töötab patentseibidega.

AINUMUUK

A-S. Vennad Kimberg, Tallinn

NUNNE 16, TEL. 448-17, 476-97.

KONE JA SILTA O. Y. — MASKIN OCH BRO A. B. Helsingfors. Finland.

Ketramis- ja kudumisvabrik

A-S. „EESTISIID“

Seadistatud 1932. aastal.

**Valmistab kõiksugu riideid
ja lõnga.**

Vabriku laod:

Tallinn, Viru 5, tel. 447-87
Tallinn, Viru 14, tel. 443-97
Tallinn, Laadaplats 129
Tallinn, Bekkeri as. nr. 5
Tartu, Poe 2, tel. 30-17
Narva, Peetri plats 1
Viljandi, Tartu 1, tel. 30
Petseri, Turuplats 17, tel. 1-19

Tõrva, Tartu 2
Rakvere, Tallinna 25, tel. 4-47
Nõmme, Pärnu mnt. 94
Kuressaare, Lossi 3, tel. 1-31
Pärnu, Laidoneri 12, tel. 5-26

**Eritellimiste vastuvõtmine.
Restide müük.**

KAUBANDUSE AKTSIASELTS

HÜPPLER & Ko.

Tallinn, S. Tartu m. 43. Tel. 305-01 ja 306-12

Soovitame suurel ja väikesel arvul:
rauda, plekki, igasuguseid tööriistu,

ehitusmaterjale,

majapidamis-, jahi- ja majatarbeid.

Ostame: vana rauda, malmi, plekki
ja muid metalle.

SUURIM VALMISRIIETEÄRI

K-m., „EMPE“

Tallinn, Viru 22. Telefon 446-94.

Soovib suures valikus igaks hoo-
ajaks soodsate hindadega daamide ja
härade üleriideid.

Tellimiste kiire ja korralik täitmine.

Francis vesiturbiine

valmistab

K. Kaldma metallitööstus

Tallinn, Paide tän. 7. Tel. 460-46.

Politseileht

ILMUB 2 KORDA KUUS

Nr. 18 (545)

Tallinnas, 2. oktoobril 1939

XVIII aastakäik

KÄESOLEVAS NUMBRIS LEIATE: Konsulid ja nende õigused — U. Lender. — Koosolekud — E. Mets. — Töövõime kaotuse kindlaksmääramise praktikast — dr. H. Jürgenson. — Pimedate juhtumite jälitamismeetod — A. Liit jm.

Mag. U. LENDER

Konsulid ja nende õigused

Konsulid on välisriikide esindajad, kellede ülesandeks on vastavate riikide ja nende kodanike huvide kaitse.

Konsulite instituut tärkas keskajal, kui üksikute riikide kultuurne areng jõudis kaugemale teiste omist. Algul ei evinud konsulid neid ülesandeid, mis neil on praegu. Keskajal valitses umbusk riikide vahel ja ükski ei usaldanud teiste riikide ameti- ja kohtuasutisi, põhjendades seda valitseva erapoolikusega ja omamaalaste huvide eelistamisega. Neil asjaoludel sõlmisid Euroopa riigid teiste riikidega lepinguid, nn. kapitulatsioonid. Kapitulatsioonid eraldasid riigi kodanikke kohalike võimude valve ja kompetentsi alt ning seadsid nad oma riigi ametniku — konsuli — võimu alla. Kapitulatsioonide põhjal konsuleil oli õigus olla haldusvõimuks ja vahemeheks oma riigi kodanike suhtes, olles õigustatud teostama enamikul juhtumil isegi kohtuniku ülesandeid.

Aja jooksul kadus säärane konsulite eesõigus, jäädes püsima ainult mõnes üksikus riigis. Konsulid muutusid oma riigi ja selle kodanike kohapealsete huvide kaitsjaks ja vahemeesteks nende läbikäimises kohalike ametivõimudega. Säärastena käsitab konsulite ülesandeid ka Eesti Konsulaarseadus (KS), mis seab konsulite ülesandeks Eesti Vabariigi huvide kaitset, tema kaubanduse ja laevanduse soodustamist ja arendamist ning Eesti kodanikele tarviliku nõu ja abi andmist välismaal.

Konsulite ülesannete hulka tavaliselt ei kuulu poliitilist iseloomu kandvad toimingud. Seda kitsendust näevad ette ka Eesti seadused, mis panevad küll konsulile ülesandeks jälgida oma

ringkonna majanduslikku, õiguslikku, sotsiaalset ja poliitilist elu ning sellest informeerida välisministeeriumi ja teisi ametiasutisi, kuid nende jälgimine toimub siiski ainult niivõrd, kui see on nii või teisiti seoses majanduslike küsimustega või olulised üldpildi saamiseks tema asukoha riigimajandusliku elu avaldusist. Ainsa puhtpoliitilise ülesandena on konsulil kohustus soodustada igapidi üldinformatsiooni andmist ja selle levitamist oma asukoha riigis Eesti kohta, igapidi kaasa aidates sel alal asutisile ja ettevõttele, kes sel alal teotsevad või kavatsesid teotseda.

Olukord on erinev mõnes teises riigis, kus konsuleile on pandud otsesed puhtpoliitilised ülesanded. Nii näeb NSVL konsulaarseadustik oma artiklis 28 ette kohustuse konsulile teha ettekandeid oma asukoha saadikule ja keskasutisile poliitilisest seisundist oma ringkonnas. Pealeselle on konsulite kohustus igapidi tutvustada oma maa kultuuri ja selle arengut, seda eriti veel kohalike omamaalaste seas, kelle juhtkonda ta kuulub seaduse alusel.

Konsulaarõiguse allikaina esinevad esijoones konsulaarkonventsioonid, mis üksikasjaliselt piiritlevad konsulite õigusi ja kohustusi. Sageli need normid esinevad osana kaubanduse ja laevanduse lepinguis. Kuid ka teisi rahvusvahelisi kokkuleppeid tuleb arvestada. Nii näiteks Eesti-Vene rahuleping käsitab oma artiklis 16 p. 5 konsulite õigusi pärimise alal.

Mainitud konventsioonid peaaegu eranditult sisaldavad ka enamsoodustuse tingimuse. Viimase alusel kõik õigused ja soodustused, mis konsuli asukoha riik on annud mõne teise riigi

konsulile, laienevad automaatselt ja ilma erilise tunnustamiseta lepinglase riigi konsuleile. Sel alusel ei ole küllaldane tutvumine ainult teatava riigiga sõlmitud konventsioonidega, vaid tingimuse olemasolul tuleb teha võrdlustöö kõigi vahel.

Pealeselle tuleb arvestada ka konsuli asukoha riigi seadusi, sest sageli konsuleile on konventsiooniga antud õigusi tingimisi, kuivõrd seda ei takista asukoha riigi seadused. Nii näiteks Eesti-Belgia konsulaarkonventsiooni art. XXIII võimaldab teostada laste, nõdrandistustlike ja teiste täisõigusteta isikute kaitset, kuid tarvitusele võtta ainult abinõusid kohaliku seadusandluse piires.

Oma ametiastelt jagunevad konsulid peakonsuleiks, konsuleiks, asekonsuleiks ja konsulaaragentideks. Ametiaste ei mõjuta konsulite õigusi ega ülesandeid, vaid see evib enam siseteenistlikku tähtsust.

Olulisem on liigitus kutse- ja aukonsuleiks. Esimene on tavaliselt teda nimetanud riigi kodanik ja esineb vastava riigi koosseisulise ametnikuna. Aukonsulid on tavaliselt konsulaadi asukoha elanikud; neid määratakse sageli ka teiste riikide kodanike seast. Nad on kohalt valitud ärimehed või teised selleks sobivad isikud, kes palgata ajavad konsulaarasju.

Aukonsuleile antakse tavaliselt kitsendatud ala teotsemiseks. Mõned riigid, kes panevad konsuleile ka poliitilisi ülesandeid, on loobunud aukonsulite nimetamisest. Nii näeb ette Eesti-NSVL vaheline kaubandusleping, et konsulid peavad olema selle maa välisasjade ameti alla kuuluvad kutseametnikud, keda nad esindavad, ja saama palka riigilt, kes neid on nimetanud; neil ei ole õigust teostada kaubanduse või tööstusega selle maa territooriumil, kus nad täidavad oma ametikohuseid.

Konsul määratakse ametisse vastava riigi võimu poolt. Tema ametisse asumine on seotud kohapealse võimu nõusoleku avaldamisega.

Ametisse nimetamisel antakse konsulile patent. Konsuli patendiks nimetatakse konsuli volikirja, mis antakse välja riigipea või välisministri poolt. Patendis leiduvad andmed konsuli nime ja asukoha kohta, samuti andmed tema konsulaarringkonna kohta. Konsul võib ametitegevusse astuda ainult siis, kui ta on saanud teotsemisloa selle riigi valitsuselt, kuhu ta on nimetatud. Teotsemisluba, nn. eksekvatuur, antakse kirjalikult sellekohase teadaandena või iseseisva dokumendina.

On iseenesest mõistetav, et oleneb vastava riigi valitsusest, kas ja missugustes kohtades on ta nõus konsuleid vastu võtma ja tunnustama. Arvestades konsuli ülesannete rohkust ja mitmekülgisust, ei suuda töötada konsul nii laialdaselt kui saatkonnad. Seetõttu on kombeks jagada

riigid ringkondadesse ja igasse määrata eri konsul.

Enne maailmasõda ei olnud kombeks küsida ette teise riigi nõusolekut ei konsuli isiku ega nende arvu kohta riigis. Tavalise kitsendusena, mis on üles võetud Eesti poolt sõlmitud konsulaarkonventsioones, on mainitud, et „igatahes jääb lepinglastele õigus kohti ära tähendada, kus konsulaarametnikkude asumine neile kohane ei ole; arusaadavalt ei või see kitsendus ühe lepinglase kohta kehtida, kui ta samuti kõigi teiste riikide kohta ei kehti.“

Eesti-NSVL vaheline kaubaleping näeb ette konsulite määramise kohta maakohadesse, kus teisel lepinglasel ei ole veel konsulit, erikokkuleppe. Kujunenud vahekordades olulise osana esineb vastastikkus nii konsulite arvus kui kohale määramises. Samuti näeb kaubaleping ette ka enne konsuli nimetamisele asumist vastava nõusoleku hankimist riigilt, kelle territooriumil konsul asub teotsemisele.

Diplomaatilisel teel teise poole nõusoleku hankimist näeb ette ka Eesti-Saksa konsulaarleping, kuid ainult nende konsulite suhtes, kes ei oma neid nimetanud riigi kodakondsust.

Konsuli tööle asumine, samuti tema lahkumine toimub teda nimetanud riigi seaduste kohaselt. Ka lõpeb ta ametitegevus eksekvatuuri tagasivõtmisega asukoha riigi võimude poolt, kui konsul oma isikus või tegevuses on viimasele vastuvõtmatu.

Välisriigi esindajana evib konsul täiesti omalaadse positsiooni. Tema ei evi sõrarseid eesõigusi, nagu need on diplomaatilisel esindajal, vaid tema õiguslik seisund, mõnede üksikute, tavaliselt lepinguis märgitud eranditega, võrdub tavalisele riigis viibivale välismaalasele. Teiselt poolt ei ole tema kitsendatud oma tegevuses, nagu seda on diplomaatiline esindaja, kes on õigustatud läbi käima teise riigi ametiasutistega ainult kohaliku välisministeeriumi kaudu. Konsul võib pöörduda niihästi ameti- kui eraisikuna kõigi ametiasutiste poole kõigis teda huvitavais ja tema ametialasse kuuluvais asjus.

Viimane asjaolu nõuab eriti konsulite õiguste piiritlemist, kuna rohke läbikäimine ametiasutistega tõstab sageli üles kompetentsi ja muid sarnaseid küsimusi ja vaidlusi. Väljaspool oma ametitegevust allub konsul täielikult kohalike seaduste ja kohtute alla üldiste põhimõtete järgi kui tavaline välisriigi kodanik.

Ainult konsulitena ei kuulu välisriigi ametnikud oma asukoha kohtute alla. Nad on vastutavad eksituste või vigade eest, mis seotud nende ametitalitustega või keeldumises oma kohuseid täita, ainult selle riigi administratiiv- või kohtuvõimude ees, kes neid on nimetanud. Kohaliku riigi kohtuile või administratiivvõimudele on jäetud õigus eelnimetatud konsulaarametnike poolt

esitatud mittealluvuse vastuväite kehtivuse asjus tarbekorral otsust teha. Ses küsimuses tekkinud vaidlused lahendatakse dipl. teel.

Nende ametitegevus, samuti sinna puutuv kirjavahetus ja paberid, kui välisriigi asutise omad, on puutumatud. Konsulaararhiivid on alaliselt puutumatud ja kohalikud võimud ei või mingil ettekäändel järele vaadata või ära võtta pabereid, mis sinna kuuluvad, samuti ei või neid aresti alla panna. Sealjuures on lepinguisse võetud kindel nõue, et need paberid peavad alati täiesti eraldatud olema raamatuist ja pabereist kaubanduse või tööstuse kohta, mille alal vastav konsulaarametnik on tegev, või tema isiklikest pabereist. Ükski kohalik võim ei saa esitada ka nõudeid nende paberite väljaandmiseks konsuli poolt. Kui konsul, keda palutakse kohaliku administratiiv- või kohtuvõimu poolt dokumente, mis tal hoiul, välja anda või ette näidata, sellest ära ütleb, siis ei või kohtu- või administratiivvõimud tema vastu tarvitada mingeid sundabinõusid, vaid peavad pöörduma välisministeeriumi kaudu selle saatkonna poole, kellele konsul allub, kuna kõik sellelaadilised raskused kuuluvad lahendamisele diplomaatilisel teel.

Eriti on ette nähtud Eesti-Saksa konsulaarlepingus, et asupaiga maa ametiasutised võivad konsulite ameti- ja kantseleiruumes sundabinõusid tarvitusele võtta ainult ametiasutise juhataja või tema asetäitja loaga. Erand on tehtud ainult siis, kui tegemist on mingisuguse kuriteo või üleaste vältimisega, mis asupaiga maa seaduste järgi karistatav vähemalt üheaastase vangistusega, või jälle sarnase süüteo jälitamisega. Kui ka sel juhtumil peab piirduma ainult hädavajalike abinõudega ja ei või ametlike pabereid läbi vaadata ega aresti alla panna.

Isiklikult konsul allub vahistamisele ainult suuremate süütegude puhul. See käib nende konsulite suhtes, kes kuuluvad neid nimetanud riigi kodakondsusse. Neid ei tohi vahistada ega vangistada ei tsiviil- ega kaubandusasjus, vaatamata sellele, kas käsitatakse sarnast vangistust karistus- või ettevaatusabinõuna; samuti ei tohi neid eeluurimisvangistuses pidada, välja arvatud juhtumid, kui asi puutub süütegudesse, mis karistatavad vähemalt aastase vangistusega.

Tunnistajana seavad konsulaarkonventsioonid konsuleid eriolukordadesse. Eesti-Saksa lepingu põhjal on konsul kohustatud andma tunnistust, kuid Eesti-Läti vaheline leping seab kohustuse kohtusse ilmuda tunnistajana ainult kriminaalasjus. Tsiviilasjus tuleb neilt tunnistus nõutada kas kirjalikult või kohtuniku kaudu. Üldiselt on aga tunnustatud, et konsulid võivad tuua ette vabandava põhjusena takistusi, mis järgnevad teenistuse tungivaist vajadusist. Kuid

säärast lubadust ei saa esitada, kui nõutakse tunnistuse andmist kriminaalasjus süütegude kohta, mis konsuli asupaiga seadusandluse järgi kuuluvad enam kui aastase vangistuse või suurema karistuse alla. Eesti-P.-Ameerika Ühendriikide vaheline leping näeb ette võimalust tuua konsulile ette vabandavaid põhjusi puudumiseks, kuid seab sealjuures otseselt üles nõude, et konsul peab neid soodustusi võimalikult kitsalt rakendama ja andma tunnistust, kui see vähegi võimalik.

Teiste isikuliste eesõigustena on vabastus mõnesuguseist isiklikest maksudest ja sundkohustusist. Konsulid kasutavad vabastust igasuguseist sõjaväelisist kohustusist, sundkoormisist ja korteriandmise sundusest. Samuti on nad kogu oma varaga vabastatud konfiskatsioonest, rekvisitsioonest ja nendega seotud vara arestimisest kui ka kõigist avalikõiguslikest kohustusist isiklike sundtoimetuste suhtes. See on tehtud tingimusel, et nad ei võta osa kaubandusest või mõnest muust kutsetegevusest oma asukoha riigis. Viimaseil juhtumel käib nende kaubanduslik või tööstuslik tegevus samasuguste maksude ja koormiste alla kui teisel eraisikuil. Vabastus ei laiene Eesti-Saksa lepingu järgi ka tollide, tarvitus- ja liikumismaksude peale ega ka asupaiga riigis oleva kinnis- ja ärivara ning sissetuleku ja tulu peale sellest, edasi ka eba-korrapäraselt laekuvate summade või abirahade peale, mis asupaiga riigi avalikest kassadest antakse mõnesuguse selleaegse või varema teenistuse või kutsetegevuse eest. Sama eeskiri on ette nähtud ka teisis konsulaarlepinguis.

Kokkukõlas lepingu normidega on ka Eesti seaduste eeskirjad. Nii on konsulid kohustatud tasuma tulumaksu. Tulumaksu seaduse põhjal kõigilt tuludelt, mis nad saavad Eestis. Kui nad on ainuüksi oma riigi teenistuses, on selle riigi kodanikud, kelle poolt nad on määratud, siis kasutavad nad maksuvabastust, kui samasugune maksukergendus on tehtud vastavaile Eesti teenistuses olevaile isikuile.

Samuti vabastatakse konsulid vastastikkuse alusel jõuvankrite maksust, Linnaseaduse põhjal ka hobuste ja sõidukite maksust, koeramaksust ning jalgratta-, jahtide- ja mootorpaatide maksust.

Mõnesugused kergendused eriti tolli alal on siiski ette nähtud nende majaasjade ja muude omatarvituseks vajalike asjade kohta, mida konsulid teenistuskohustele asudes enesega kaasa toovad, kuid Eesti-Poola konsulaarleping näeb otseselt ette, et see eeskiri ei käi tarbeainete kohta.

Tolliseadustik näeb ette teatavaid soodustusi. § 181 põhjal välisriikide konsuleile, kes täidavad ühtlasi ka diplomaatilisi ülesandeid, antakse samad soodustused, mida omavad välisriikide diplomaatilised esindajad. Konsulid, kes

KOOSOLEKUD

Teatavasti toimuvad lähemal ajal omavalitustuste esinduskogude valimised, mistõttu võib oodata teatavat elavust koosolekute korraldamise alal. Pidades silmas, et läinud aastal pandi kehtima uus Koosolekute seadus, mis sisaldab rea uudusi, võrreldes 1922. a. seadusega, siis oleks paras juhus lähemalt tutvuda koosolekute korraldamise aluste ja tingimustega.

Allikad. Koosolekute korraldamise alused ja kord on ette nähtud Põhiseaduse (SK I 1938, 1) § 17 ja Koosolekute seaduses (RT 1938, 42, 395).

1. Koosoleku mõiste ja liigitus.

Koosolekute seadus ei määritle koosoleku mõistet ja seepärast tuleb seda mõistet selgitada tõlgendamise abil.

Sõna „koosoleku“ grammatilise mõiste kohaselt tuleb koosolekuks lugeda mitme isiku koos olemist ehk koos viibimist, kuid koos olemise ehk viibimise fakt iseenesest ei omista veel sõnale „koosolek“ tema juriidilist tähendust seaduse rakendamisel. Järelikult ei saa kellegi juurde kogunenud isikute omavahelist koosviibimist lugeda koosolekuks juriidilises mõttes.

Sellest lähtudes võiks nentida, et koosolekut peab kandma mingi idee, tal peab olema eesmärk. Nii näeme ka tegelikult elus, et koosolekule tullaakse või seda korraldatakse monesuguse eesmärgi taotlemiseks. See eesmärk seisneb kas teatava mõtteavalduse — idee — ettekandmises kogunenud rahvahulgale (loengud, miitingud, kihutuskooled jne.) eesmärgiga veenda kuulajaid esitatud mõtteavalduse tõelik-

kuses, tarviduses jne., või monesuguse otsuse, korralduse, sooviavalduse, esitise vastuvõtmises või küsimuse kaalutlemises ja otsustamises (ühingute peakoosolekud, juhatuse koosolekud, miitingud jne.).

Tuleb veel mainida, et eesmärgi taotlemine koosolekul piirdub viimase kestvusega, tähendab koosoleku lõppemisega loetakse ka eesmärk saavutatuks, välja arvatud juhtum, kui koosolek lõpetatakse vastu korraldaja soovi, temast olenematuil põhjusil (näiteks korrariikumise puhul). Vastandina koosolekule näeme, et ühingutes, mis kujutavad enesest ka teatavat rahvähendust kindla eesmärgi taotlemiseks, kestab eesmärgi taotlemine permanentselt kuni funktsioneerib ühing.

Eeltoodud kaks elementi — koos olemise fakt ja eesmärk, — ei anna koosoleku mõistele veel täit sisu seaduse rakendamise seisukohalt; neile lisandub veel kolmas element — organisatsioon ehk korraldamine. Koosolekute seaduse mõiste kohaselt ei saa veel iga rahvakoondumist, kus rahvas on kogunenud monesugusel põhjusel või eesmärgiga, lugeda koosolekuks (näiteks auto- kokkupõrke või mõne rongkäigu vaatamiseks). Säärast rahva kogunemist nimetatakse „rahvakoondumiseks“, nagu seda leiame KrS § 107, 110, 111 ja 112. Rahvakoondumine erineb koosolekust seifis mõttes, et esimesel juhtumil rahvahulk koguneb spontaanselt, igaüks oma algatusel, ilma kutsumata või korraldamata kellegi poolt. Koosoleku puhul aga eeldatakse, et rahvas on kogunenud sinna kellegi algatusel või kutsel, ühe sõnaga organiseeritult. See algataja astub rahva

on välisriigi kutsekonsulid, võivad takistamata ja revideerimata läbi viia oma pagasi, sõites oma ametikohtadele Eestis või välismaale tagasi. Kõigile teistele, peaaegaliselt aukonsuleile, on võimaldatud läbi viia tollita ainult need esemed, mis neil läheb vaja oma ametitegevuses konsulina, nende seas vormiriided ja konsulaadi välismärgid. Neid välismärke võivad nad paigutada oma maja välisukse kohale. Samuti võivad nad paigutada oma rahvuse vapi ja oma riigi lipu laevadele ja maa sõidukeile, kuid see õigus on ainult nende sõidukite suhtes, mida nad tarvitavad oma ametikohuste täitmisel. See- ga erasõitude puhul, iseäranis aukonsulite suhtes, neid nimetanud riigi lipu tarvitamine ei ole täpselt kokkukõlas ei KS ega lepingu normidega. Kuna tegelikult on raske igakord piiritleda ametikohuste täitmise algust ja lõppu, tuleb lipu väljapanekut sõidukeile võimaldada laiema tõlgitsemise alusel.

Konsulid on kutsutud kaitsema oma maa kodanike õigusi ja huvisid, eriti kaitsema ja arendama nende äritegevust ja laevasõitu. Selleks

võivad nad oma ametikohuste täitmise otsustel pöörduda kohtu- ja administratiivvõimude poole nende ametipiirkonnas, viimaste ees esinema vastuvaidlusega sõlmitud lepingute või konventsioonide iga rikkumise vastu ning iga- sugu ülekohtu pärast, mille kohta nende riigi kodanikud võiksid tõsta kaebust. Säärane laia- ulatuslik õigus läbikäimiseks administratiivvasu- tistega teebki vajalikuks täpsemalt piiritleda konsuli õigusi.

Oma kodanike kaitsel ei saa konsul tõsta üles üldpõhimõttelisi küsimusi ega olemasoleva- te lepingute põhimõttelist tõlgitsemist. Kõik sää- rased küsimused tuleb lahendada diplomaatili- sel teel.

Konsul on oma kodanike kaitsja nende töö- vahekordades ja evib õigust esineda igal juhul, kui omamaalaste töövahekorris tekib hõõrumisi. Ta on õigustatud ka valvama oma kodanikke nende vastutusele võtmisel, olema juures üle- kuulamisel, tutvuma juurdluskäiguga ning va- histatute olukorraga, nii palju kui see on aval- damisele kuuluv.

kogunemiseks tarvilikke samme: registreerib koosoleku, kutsub kokku rahvahulga kas kutsetega, avaliku kuulutusega, üleskutsega või mõnel muul viisil teeb teatavaks koosoleku eesmärgi, päevakorra, juhatab koosolekut jne.

Siinjuures kerkib küsimus, kui suur inimeste arv moodustab koosoleku? Koosolekute seadus ei määra inimeste arvu. Loogiliselt järeldades võib koosoleku moodustada 2 inimest: koosoleku korraldaja ja kuulaja ehk koosolija. Oleneb müidugi koosoleku korraldajast, kas ta ühe isiku pärast hakkab koosolekut pidama, kuid juriidiliselt võib sellise juhtumi pidada koosolekuks.

Kõike eeltoodut kokku võttes võime koosoleku mõistet defineerida järgmiselt: koosolek on kellegi poolt korraldatud ehk organiseeritud rahvakoondumine mõnesuguse eesmärgi taotlemiseks selle koondumise kestel kogunenud inimeste arvule vaatamata.

Koosolekute liigitus. Kõigepealt võime koosolekud liigitada selle sõna kitsamas ja laiemas mõttes. Koosolekuks sõna kitsamas mõttes tuleb lugeda sellised rahvakogunemised, mis korraldatakse peamiselt kinnises ruumis (vahest ka lahtise taeva all) kas ette kindlaks määratud või koosolekul määratava päevakorra kohaselt, nagu kõnekoosolekud, ühingute peakoosolekud, miitingud ehk kihutuskooosolekud jne.

Koosolekuiks selle sõna laiemas mõttes tuleb lugeda igasugused rongkäigud, manifestatsioonid ehk meelevaaldused ja miitingud (sageli kontsert-miitingud). Need koosolekud toimuvad enamasti lahtise taeva all ja neil ei ole oluline kõnedega või mõtteavaldustega esinemine, kuigi seda peaaegu alati tehakse. Arusaadavalt on seejuures tingimuseks, et rongkäik on kellegi poolt organiseeritud. Vaidlusi võib tekitada küsimus, kas rongkäiku võib lugeda koosolekuks? Et rongkäigu suhtes tuleb kohaldada Koosolekute seaduse eeskirju, võime järeldada selle seaduse § 26 p. 5, mis lausub: „käsoleva seaduse § 6—25 eeskirju ei kohaldata: 5) harilikele matuserongidele“. Järelikult kõigi teiste rongkäikude suhtes tuleb § 6—25 eeskirju kohaldada, seega kuuluvad need koosolekute hulka, kuigi selle sõna laiemas mõttes. Nii on senini toimitud meil ka praktikas; kõik senini toimunud rongkäigud ja manifestatsioonid

Hea politseinik on hea laskur

eriti sageli 1921.—1924. aastal ja ka nn. „rahvalikumise“ ajal 1932.—1935. a.) on korraldatud vastava prefekti loaga või väljaspool kaitseesisukorda (kuni 1934. a.) teatamise korras. Seadus ei loe kinniseks mitte igasugust matuserongi, vaid „harilikud matuserongid“, see tähendab, sellised, mis toimuvad meil tunnustatud usutalituste eeskirjade või kommete kohaselt. Kui aga tahetakse matuseronge korraldada poliitilise meelevaaldusena, kus leiavad aset toimetused väljaspool harilikku matusetalitust, siis tuleb neid kohelda kui iga muud rongkäiku või manifestatsiooni, teiste sõnadega — avalikku koosolekut. Oigu tähendatud, et Sisemin. sm. nr. 21 § 3 (RT 1935, 21, 200) on keelatud poliitilised meelevaaldused, rongkäigud ja matuserongid.

Avalikud ja kinnised koosolekud. Koosolekute seaduse § 26. loetleb rea koosolekuid, millede suhtes ei ole kohaldatavad koosolekute korraldamise kohta käivad eeskirjad (teatamine või loa nõutamine), välja arvatud kitsendused koosoleku aja, koha, isikute ja avalduste suhtes (§ 2—5).

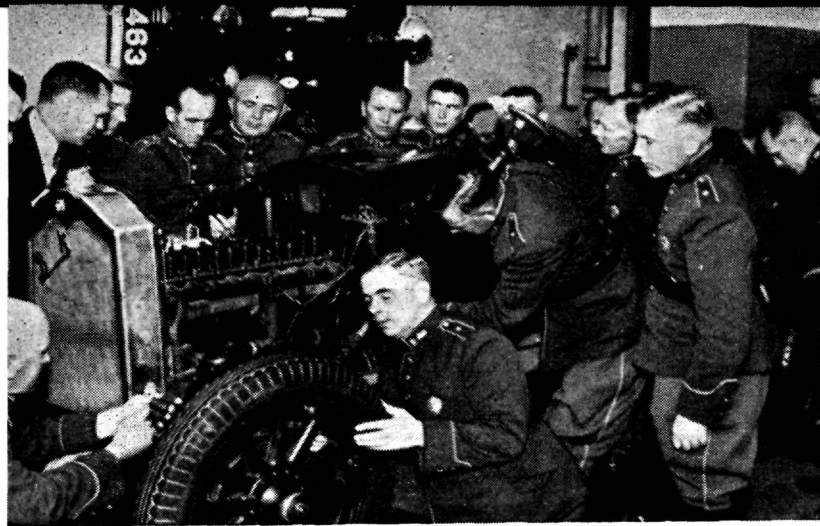
Kinniseks koosolekuiks loetakse:

1) riigi- ja omavalitsusasutiste poolt korraldatavad koosolekud. Need koosolekud võivad olla kas asutiste kolleegiumide istungid või ka nende poolt korraldatavad koosolekud, milledest võtavad osa korraldaja asutise kui ka teiste asutiste esindajad ja eraisikud. Need koosolekud on igal juhul kinnised ja ei allu politseilisele kontrollile;

2) usulised ja palvekoosolekud selleks koguduste või usuühingute poolt määratud kohtadel. Täheleb, mitte iga palvekoosolekut ei tule lugeda kinniseks, vaid seda, mis toimub usuühingu poolt selleks määratud kohtadel, s. o. kas usuühingule kuulavas või renditud ruumis või kohas, nagu kirikuis, palvelais, leerisaalides jne. Seepärast

Politseinikke riviõppusel

Praegu on Politseikoolis kursus konstaableile. Pildil näeme konstaableid autoasjanduse tunnis

tuleb nn. vabaõhu-jumalateenistused või maal ühes või teises talus toimuvad lahkusulistele palvekoosolekud lugeda avalikeks koosolekuiks;

3) juriidiliste isikute põhikirjades ettenähtud täitvate organite koosolekud, kui neist koosolekuist võtavad osa ainult juriidilise isiku liikmed. Käesolev punkt sisaldab uue põhimõtte, võrreldes 1922. aasta seadusega, nimelt on kinnisiks loetud ainult „täitvate organite“ koosolekud, nagu juhatuse, nõukogu ja revisjonikomisjoni koosolekud, kuna aga ühingu peakoosolekud kuuluvad avalike koosolekute hulka; 1922. aasta seaduse järgi olid ka viimased arvatud kinnisiks, samuti ka professionaalkoosolekud;

4) õppeasutiste õpilaste registreeritud organisatsioonide koosolekud ja üliõpilaste konventide koosolekud. Peab tähendama, et seadus loeb kinnisiks õpilaste ja üliõpilaste organisatsioonide nii juhatuste kui peakoosolekud, kuid kinnisiks ei saa lugeda teiste õpilaste peakoosolekuid, näiteks tööstusõpilaste peakoosolekuid, samuti registreerimata õpilaste organisatsioonide koosolekuid;

5) harilikud matuserongid. Nagu eespool tähendatud, ei saa kinnisiks lugeda manifestatsioonilise ilmega matuseronge, mis korraldatakse peamiselt poliitiliste meeleavaldustena ja mitte tavaliste usutalituste raames.

Kuna eeltoodud loetelu on totaalne, loetakse kõik muud koosolekud, mis üldse kuuluvad koosoleku mõistesse, avalikeks, see tähendab, need kuuluvad poliitilise kontrolli alla ja neist peab igal juhtumil teatama politseivõimudele.

Kinniste koosolekute loetelust on 1938. aasta seadusest välja jäetud tööliste professionaalkoosolekud ja kinnised koosolekud selle sõna otseses mõistes, tähendab, mis peetakse kinnises ruumis ja millest osavõtmine oleb koosoleku korraldaja isiklikust kutses, viimased loetakse uue seaduse järgi avalikeks koosolekuiks.

1938. aasta seaduses loetletud kõiki kinnisi koosolekuid ei saa pidada väljaspool politsei kontrolli olevaiks. Kuigi seadus (§ 26) ei nõua teatamist või loa nõutamist p. p. 2—5 loetletud koosolekute suhtes (usulised ja palvekoosolekud,

ühingute juhatuste koosolekud, õpilaste ja üliõpilaste organisatsioonide koosolekud, harilikud matuserongid), kuuluvad need siiski teatava määrani poliitilise kontrolli alla, sest politseivõimudel on õigus kahtluse korral saata neile koosolekuile oma esindaja ja koguni koosolekud lõpetada, kui seal tehakse keelatud avaldusi ja esinevad juhtumid, mis loetletud § 23, eriti kui need takistavad liiklemist. Viimast liiki koosolekuid võiks nimetada poolavalikeks (Koosolek. s. § 27).

Poliitilised koosolekud. Koosolekute seaduse § 5 p. 2 näeb ette veel ühe liigi koosolekuid, nimelt poliitilised koosolekud, jättes määramata selle mõiste. Aluseks võttes sõna „poliitika“ tähendust teaduslikus ning igapäevases käsitluses, võime poliitiliseks koosolekuiks lugeda selliseid, kus arutatakse või otsustatakse või üldse käsitletakse poliitilisi küsimusi, s. o. kus käsitletakse riigi ja ühiskondliku elu korraldamisele või selle juhtimisele suunatud tegevust (seadusandlus, valitsemine) või avaliku ning üldise iseloomuga küsimusi, nagu kultuur-, sotsiaal-, majandus-, kiriku- ja muid selletaolisi küsimusi.

Rahvusvahelised kongressid ja konverentsid. Koosolekute seaduse § 18 mainib veel rahvusvahelisi kongresse ja konverentse. Need on laiaulatuslikud koosolekud, milledest võtavad osa nii Eesti kui välisriikide kodanikud, tavaliselt organisatsioonide esindajana, kus arutatakse või otsustatakse rahvusvahelise ulatusega küsimusi, näiteks usulised, karskuse, kultuur-ala, teaduslikud jne. kongressid või konverentsid.

2. Koosolekute pidamise õigus.

Põhiseaduse § 17 järgi on „kodanikel õigus seaduses ettenähtud alusel ja korras pidada koosolekuid avaliku rahu ja julgeoleku nõudeid rikkumata“.

Koosolekute seaduse järgi võivad koosolekuid pidada nii Eesti Vabariigi kodanikud kui ka Eestis asuvad välismaalased, samuti ka Eestis seatud korras asutatud või registreeritud juriidilised isikud, s. o. ühingud. Koosolekute korraldajaks ja juhatuse liikmeiks võivad olla hääleõiguslikud Eesti kodanikud ja täisealised teovõimelised välismaalased, kusjuures nad peavad oskama eesti keelt; viimane nõue käib nii Eesti kodanike kui ka välismaalaste kohta. Eeltoodust järgneb, et mitte igalgi ei saa olla koosoleku korraldajaks ehk kokkukutsujaks, vaid Eesti kodanik, kes on vähemalt 22 aastat vana ja omab valimisil hääleõigust; välismaalast, kes on vähemalt 20 aastat vana ja on teovõimeline. Tähendab, koosoleku registreerimisel tuleb neid asjaolusid kontrollida ja tarbekorral võib nõuda nende asjaolude tõendamist. Kui koosoleku korraldajaks on ühing, siis nimetab ta vastutava korraldaja, kelle suhtes kehtivad samuti eeltoodud nõuded. Nimetatud nõuded kehtivad ka koosoleku juhataja kui ka juhatuse liikmete suhtes (Koosolek. s. § 1 ja 6).

3. Koosolekute korraldamise tingimused.

Koosolekute seaduse järgi (§ 7 ja 16) kehtib meil koosoleku korraldamise tingimusena 2 süsteemi: teatamise ja loa süsteem. Esimesel juhtumil tuleb eeldada, et koosoleku pidamise õigus

on isikul olemas juba „ipso iure“ — seaduse järgi, ainult ta on kohustatud oma õiguse teostamisest teatama politseivõimu esindajale, et viimane saaks teostada järelevalvet koosoleku üle. See õigus kuulub ainult Eesti kodanikele (§ 7). Teisel juhtumil tuleb eeldada, et isikul, käesoleval juhul välismaalasel, ei ole seda õigust „ipso iure“, selle omandab ta ainult vastava loa-ga kompetentsi võimu poolt.

See vahe aga kehtiva Koosolekute seaduse järgi on rohkem teoreetiline laadi, sest § 14 alusel on koosoleku teadaande vastuvõtjal, s. o. prefektil või komissaril õigus keelduda kviitungi andmisest selles paragrahvis loetletud juhtumisel, tegelikult tähendab see koosoleku korraldamise keeldu (§ 15). Kui isik ikkagi korraldab koosoleku ilma kviitungit omamata, langeb ta karistuse alla KrS § 114 järgi (RT 1398, 42, 395, II).

Prefekt või komissar võib keelduda kviitungi andmisest:

1) kui Eesti kodanik või Eestis elunev välismaalane või seatud korras registreeritud ühing korraldab koosoleku mitte seaduses ettenähtud alusel ja korras (näiteks ei oma hääleõigust, ei valda eesti keelt);

2) korraldab koosoleku keelatud kohal või ajal või kus see takistab liiklemist;

3) kui koosolek võib osutada ohtlikuks riigi julgeolekule, avalikule korrale või kõlblusele.

On loomulik, et keeldumise korral tuleb keeldumisotsus ka vastavalt põhjendada, milks kviitungi andmisest on keeldutud (§ 14).

Teatamise kohustus. Igast koosolekust peab selle korraldaja Eesti kodanik või seatud korras registreeritud juriidiline isik aegsasti teatama prefektile või linnades, kus prefekti ei asu, vastavale politseikomissarile (koosoleku asukoha järgi). Peab tähendama, et uue seaduse järgi tuleb teatada ka valimiseelseist koosolekuist, kuna 1922. aasta seaduse järgi ei nõutud nende teatamist.

A e.g. Koosolekust tuleb teatada:

1) vähemalt 48 tundi enne koosoleku algust, kui koosolek kavatsetakse pidada lahtise taeva all;

2) vähemalt 24 tundi enne koosoleku algust, kui koosolek kavatsetakse pidada kinnises ruumis.

Antud tähtaeg tuleb arvestada nii, et teadaanne peab 48 või 24 tundi enne teadaandes märgitud koosoleku algust olema jõudnud prefekti või komissari ametikohta.

Kinniseks ruumiks tuleb lugeda ehitist või hoonet.

Teadaande vorm ja sisu. Teadaanne peab olema kirjalik (§ 7). Kuna praktikas nõutakse mõnes kohas teadaande esitamist mitmes (3) eksemplaris, siis peab tähendama, et seadus ei püstita seda nõuet, järelikult saab nõuda esitamist ühes eksemplaris.

Teadaandes tuleb tähendada: 1) koosoleku koht; 2) koosoleku aeg; 3) koosolekul arutusele tuluvad küsimused (teiste sõnadega päevakord); 4) koosoleku korraldajate nimed, perekonnanimed, vanus, kodakondsus, elukohad või kui koosoleku korraldajaks on juriidiline isik, siis samad andmed juriidilise isiku vastutava esinduse kohta; 5) kui on ette nähtud koosoleku juhatuse, siis

INGLISE KUUL- JA RULL-LAAGRID

RANSOME & MARLES
Bearing Co. Ltd.,
Newark-on-Trent,
England

Esindaja ja
pealadu Eesfis:

Eveka

KAUBANDUSE
A/S. TALLINN,
Tatari 28, Tel.
479-76, 480-22.

juhatuse liikmete nimed, perekonnanimed, vanus, kodakondsus ja elukohad.

Teadaanded on tempelmaksuvabad (§ 8).

Lisateated. Juhtumil, kui koosoleku aineks on loeng, siis tuleb peale eeltoodud andmete teatada veel loengupidaja nimi, perekonnanimi, vanus ja elukoht (§ 9).

Kui kavatsetakse võimaldada koosolekust osa võtta alla 18-aastasil isikuil, siis tuleb sellest eraldi tähendada teadaandes (§ 11).

Kui koosolekul kavatsetakse tarvitada või üles panna lippe, embleeme, märke, plakateid, pilte või muid kujutisi, lisatakse teadaandele nende kirjeldus. Prefekt või komissar võib eeltoodud esemetega esinemise osaliselt või täielikult ära keelata.

Loa d. Kui koosoleku korraldab välismaalane või loengupidajaks osutub välismaalane või koosolekust võtavad osa välismaalased, siis tuleb koosoleku pidamiseks hankida vastava prefekti või komissari luba (§ 16).

Rahvusvaheliste kongresside või konverentside korraldamiseks tuleb muretseda Siseministri luba (§ 18).

Palved loa saamiseks tuleb esitada vastavale võimule eeltoodud tähtaegadel (48 ja 24 tundi) ja need peavad sisaldama samu andmeid, mis teadaandedki. Sama nõue kehtib ka lisateadete kohta.

(Järgneb.)

Töövõime kaotuse kindlaksmääramise praktikast

Töövõime kindlaksmääramine omab praktilist tähtsust kohtu ja hoolekande tegevuses. Töövõime kaotuse kindlakstegemiseks on välja töötatud erilised tabelid, milledele toetudes arstide komisjon teeb vastava otsuse. Töövõime kaotuse kindlaksmääramise tabeli leiame muuseas ka Tartu prof. G. Rooksi raamatus „Kohtuarsti-teadus“ 1937.

Töövõime kaotuse kindlaksmääramise tabelist on huvitatud ka sõjavägi, kes sellele kas rohkem või vähem toetudes on loonud „Kaitseväge seaduse põhjal kinnitatud haiguste ja kehaliste puuduste nimekirja“ jne.

Töövõime kaotuse ratsionaalsemalt kindlaksmääramiseks on näiteks Saksamaal maksma pandud määrus, mille alusel võivad töövõime kaotuse kindlaks määrata ainult teatavad ametiarstid (kohtu-, hoolekande- ja linnaarstid), kes neis küsimusis evivad igapäevast praktikast, kuna teistele arstidele on see keelatud.

See pidurdab tunduvalt ka spèkuleerimist sel alal, kuna simulandid eriti armastavad esitada selliseid arstitunnistusi, mis pole rajatud määrustele ning näitavad väga kujukalt, et arstitunnistuse väljaandja pole vastava tabeliga enam kursis...

Nii on saanud nende ridade kirjutaja sageli näha selliseid tunnistusi, kus on märgitud, et teataval isikul on kõrge vererõhk (arteriaalne) ning seetõttu ta ei saa teha tööd, teine isik omavat suurt kehakaalu, mistõttu ta on töövõimetu jne. Muidugi ei saanud ka allakirjutanu ametiarstina selliseid tunnistusi kinnitada ja asutisile edasi saata.

Töövõime kaotuse kindlaksmääramise tabel peab jääma ainult luukereks, millele rajaneb arstlik ekspertiis. Nagu luustik ei anna veel inimesele ilmet ja ilu, vaid selleks on teised elundid, meie nägu jne., nii tuleb ka töövõime kaotuse tabelis märgitud objektiivseid andmeid hinnata kogu asja ulatuses — see on arvestada ka vastava isiku elukutset, sugu, vanust jne., — tuleb sisse võtta ka subjektiivsed andmed. Nii tuleb kuritahtlikult tekitatud haavu või löögiarme nõol pidada ühe liigi võrra raskemaiks, kui samasuguseid viguseid kehal ja mittenähtavatel kohtadel ja seda puht-esteetilisil põhjusil, eriti noortel naistel jne.

Nagu jurist arvestab kohtulaua taga süüdistatava isiku haridust, näiteks kaklemisil ja auhaavamisil, võtab arvesse sugupoolte reageeri-

misviise ning hingeelu, arvestab elukutset jne., nii peab ka ekspertiisi toimiv arstlik komisjon peale töövõime kaotuse tabeli arvestama ka kõik ülaltoodud momendid jne.

Töövõime kaotuse kindlaksmääramise tabelit lehitsedes võib see tunduda esimesel vaatlusel väga lihtsana, eriti selles osas, kus räägitakse jäsemete (käsi, jalg) vigastusist. Nii annab parema käe kaotus kuni randmeliigendini 75 prots. töövõime kaotust, vasaku käe samasugune kaotus — 65 prots. töövõime kaotust.

Tegelikku arstlikku ekspertiisi tehes selgub tihti, et uuritavad sageli armastavad kas liialdada (kaebavad olematute valude jne. üle) või vähendada oma vigastuse tähtsust, sõltuvalt sellest, kas see nende isiklikele huvidel on kasuks (pensioniraha suurenemine) või kahjuks (uue koha saamisel). Mõned isikud, toetudes oma närvilikkusele, muutuvad tihti tahtmatult nn. neurootikuteks, kes tahes-tahtmatult hakkavad rääkima oma haigusest igal pool ja igal ajal. Selliseid inimtüüpe võis kohata eriti rohkesti pärast sõdasid.

Arstliku ekspertiisi komisjon arvestab ka seda asjaolu väga tõsiselt.

Töövõime kaotuse tabeli rakendamine muutub ses osas raskemaks, kus tuleb otsustada meelte (silm, kõrv), siseelundite, seljaüdi jne. haiguste ja vigastuste kohta.

Hea on, kui uuritav on enne olnud haiglas, kus haigus on täpselt kindlaks tehtud, mis kergendab märksa komisjoni tööd.

Kui võtta näiteks ühe silma puudumist, siis ei saa seda alati hinnata 33,5—35 prots. töövõime kaotuseks juba sel põhjusel, et mõnede silmavigastuste ja haiguste puhul läheb põletik üle ühest silmast teise, nii et järgneb mõlema silmaga pimedaks jäämine. Seda ei näe meie aga näiteks jäsemete vigastuste juures, kus ühe käe mahavõimise järele tuleks mõnel korral maha võtta ka teine käsi.

Teiseks, ekspertiis peab arvestama kõiki neid skeeme ja tabeleid, mis silmaarstide poolt on esitatud. Toon ainult mõned siin.

Josteni järgi tuleks näiteks sornast isikut, kellel ühe silmaga nägemisteravus vastab 0,1 normaalsest, teise silmaga 0,2 normaalsest nägemisest (visus), tunnustada 62,5 prots. töövõime kaotanuks.

Asjast huvitatuile toon siin Josteni tabeli täielikult:

PILTE KÕ NÄDALAST TALLINNAS

Pildimontaažil näeme ülal vasakul Sisemin. R. Veermaad koos politseijuhtidega tutvumas KÕ näituse väljapanekutega, paremal — avaaktusest osavõtjaid. Esireas istuvad vasakult: Peaminister K. Eenpalu, Majand.-min. abi A. Keller, Sisemin. R. Veermaa ja linnapea A. Uesson. All: vaade Politseitalituse väljapanekuile KÕ näitusel ja kodanikud tutvumas gaasivarjendiga.

Nägem.- teravus	0,5	0,4	0,3	0,2	0,1	0,00
0,5	0	6,5	13,5	20,0	26,5	33,5
0,4	6,5	17,5	22,0	30,0	38,5	46,0
0,3	13,5	22,0	31,5	41,0	50,0	60,0
0,2	20,0	30,0	41,0	52,0	62,5	73,5
0,1	26,5	38,5	50,5	62,5	75,0	87,0
0,00	33,5	46,0	60,0	73,5	87	100,0

Josteni tabelit on kerge kasutada. Ruutude kokkupuutekohal on märgitud töövõime kaotuse protsent: nii annavad silmad nägemisteravusega 0,4 ja 0,5 — 6,5 prots. töövõime kaotust, mõlemad silmad ä 0,3 nägemisteravusega — 31,5 prots. töövõime kaotust, üks silm 0,1 ja teine 0,5-ga 26,5 prots. töövõime kaotust jne.

Josteni tabel ei ole paljudele meeldinud, sest ta ei anna mingit töövõime kaotust sel korral, kui mõlemal silmal on ainult pool normaalset

nägemisteravusest (0,5); ka ei anna meile Josteni tabel mingeid näpunäiteid, kuidas sel korral talitada, kui silmade nägemisteravus on suurem kui 0,5.

Neil kaalutlusil on Josteni tabel selliselt muudetud:

Nägem.- teravus	0,5	0,4	0,3	0,2	0,1	0,00
1,0	0	7,0	13,0	20,0	27,0	33,0
0,5	33,0	40,0	47,0	53,0	60,0	67,0
0,4	40,0	47,0	53,0	60,0	67,0	73,0
0,3	47,0	53,0	60,0	67,0	73,0	80,0
0,2	53,0	60,0	67,0	73,0	80,0	87,0
0,1	60,0	67,0	73,0	80,0	93,0	93,0
0,00	67,0	73,0	80,0	87,0	93,0	100,0

Toodud Josteni modifitseeritud tabel evib Josteni tabeliga võrreldes ka selle paremuse, et protsendid on toodud täisnumbritena.

Võrreldes protsente Josteni ja modifitseeritud Josteni tabeliga, siis näeme siin mitmeid erinevusi. Nii annab Josteni tabel inimesele, kes mõlema silmaga näeb α 0,1 — 75 prots. töövõime kaotust, kuna modifitseeritud Josteni tabel annab sel korral 93 prots.

Et küsimusest siin üle saada, tuleb abiks võtta ka teisi tabeleid, et leida vastav keskmine protsent.

Nimetan sedapuhku veel Zehänderi valemi, mis on järgmine:

$$Z = 100 \left(1 - \frac{2a + b}{3} \right),$$

kus Z-ga märgitakse töövõime kaotuse protsent, a-ga ühe silma ja b-ga teise silma nägemisteravus.

Kui võtta inimest, kelle nägemisteravus on mõlema silmaga α 0,1, siis on ta kaotanud Zehänderi järgi 93 prots. töövõimest, nagu modifitseeritud Josteni tabeligi järgi.

Kokkuvõttes aga tuleb ülaltoodud tabelite järgi töövõime kaotust silmade juures, millede nägemisteravus on α 0,1, hinnata 75—93 prots. vahel ja seejuures seda arvestada, millised pisikud ja põhjused on välja kutsunud haiguse (halva nägemise), kas nägemine võib veel halveneda jne.

Ülaltoodust pidi selguma, et töövõime kaotuse kindlaksmääramiseks ei piisa ainult vastavast tehnilisest tabelist, vaid siin tuleb arvestada ka haiguse (viguse) põhjusi, tekkimislugu, haigla andmeid, mistõttu ka näiteks ühe ja sama halva nägemisteravuse juures on kasutada mitmed tabelid ja töövõime kaotuse protsendi piirid võivad kõikuda 10—20 prots. ulatuses.

Et töövõime kaotuse kindlaksmääramine sünniks määruste kohaselt, selleks ongi, nagu enim tähendasin, mõnedes maades (Saksamaa, Itaalia) läbi viidud vastav korraldus, et seda ainult ametiarstide poolt lubatakse kindlaks teha, kellel alati vastavad käsiraamatud on käepärast.

Kui siia juurde lisada, et töövõime ekspertiisi toimivad arstid peavad operatsiooni jne. toimunud arstidega sealjuures kontakti pidama, siis peaks ekspertiis andma kõige paremat.

On mõningaid haigusi, nagu sõrmede kokkutõmbumine ühe haiguse juures, mida nimetatakse Dupuytréni kontraktuuriks, kus mitmesuguste maade arstide ja kindlustusseltside arvamused lahku lähevad. Aastate eest lugesin, et seal, kus Hollandi sellist kramplikku kanges-
teunud seisundit peab seotuks kehalise tööga, seega kindlustusseltsid siin tööliste maksavad kahjutasu, ei tunnusta seda selliseks näiteks Saksamaa.

Ka kondituberkuloosi, kondiüdi põletikku siduda põrutusega, traumaga tahetakse väga

harva või mitte sugugi (võrdl. Müncheneri kirurgia prof. Magnuse tööd jne.).

Kuid nende küsimuste lahendamiseks ja seisukoha võtmiseks meie oludes ei taha ma siin rääkida.

Töövõime kaotuse kindlaksmääramist toimivale komisjonile pakub raskusi asjaolu, et uuritavad võtavad, nagu juba tähendasin, tihti vale appi komisjoni ette tulles, s. t. ei taha abiks olla töö jaluleseadmisel. Eriti näeb seda sageli hoolekandearsti töös, kus tuleb igapäev välja anda mitu töövõime kaotuse tunnistust. On mõni mees vangis mõistetud või mõni poeg ei viitsi tööle minna, viivitamata tuleb teisel päeval naine või ema kas arsti poole või laseb arsti koju kutsuda tunnistuse väljaandmiseks, et nad on töövõimetud (s. o. keskmiselt üle 60 prots. töövõimest kaotanud) „haiguse“ pärast.

Selle simulatsiooni vastu oli eriti raske võidelda siis (3—4 a. eest), kui linna sotsiaalosalakondade nõunikud nõudsid tunnistusi numbriliste ülestähendamistega töövõime kaotusest. Kuna iga arst meil Eestis võib selliseid tunnistusi anda, juhtus üks arst 5 prots. rohkem andma kui teine, siis tekkisid spekulatsioonid arstitunnistustega, kaebused mittehaldete arstide vastu jne., millede kohta hoolekandeesakondade juhatajad ei teadnud kuidagi seisukohta võtta.

Tervenemist tõi sellesse segadusse korraldus, mille järgi linnanõunikud hakkasid nõudma ainult tunnistusi, kus märgitud: 1) kas töövõimeline, 2) nõrgajõuline, 3) töövõimetu või 4) täiesti töövõimetu või täiesti töövõimetu ja vajab kõrvalabi.

Töövõimelisiks peeti neid, kellede töövõime kaotus ei ulatunud üle 35 prots.; nõrgajõulisiks neid, kellede töövõime kaotus ei ulatunud üle 60 prots.; töövõimetuiks selliseid, kellede töövõime kaotus ei ületanud 80 prots. ning täiesti töövõimetuil pidi tõusma töövõime kaotuse protsent üle 80. Töövõime kaotuse tunnistusel pidi leiduma märkus, kas kaotus on jääv või ajutine (kestab üks, kaks jne. kuud või aastat).

Sellise hea korraldusega loodi siin kord. Kõik eraarstide poolt väljaantud arstitunnistused tuli kinnitada hoolekandearstide poolt enne, kui need said sanktsiooni hoolekandeesakonna juhataja poolt, mis ka soodustavalt pidurdas määrusevastaste tunnistuste esitamist. Raskemal juhtumel käis kord nädalas koos hoolekandearstide komisjon, kes võttis lõpliku seisukoha kõigi asjaosaliste ja nende tunnistuste kohta.

Nagu kõigest ülaltoodust selgub, nõuab töövõime kaotuse määramine vastutustundlikkust nii seaduste kui ka haige inimese suhtes. Praegu juhivad linnade sotsiaalosalakonnad kõiki nende poole pöörduvaid kõigepealt arstide juurde, mis suurendab seda tööd hoolekandearstide

Pimedate juhtumite JÄLITAMISMEEOD

Osalt väliste eeskujude mõjul on meie jälitus-ala argoosse tunginud väljend „pime juhtum“. Selle all mõeldakse olukorda, kus jälitaja horisont muutub „tumedaks nagu tōkatipudel,“ kus jälitaja vaatab nagu kottipimedasse õhe, ja seda nimelt jälitusele tulnud süüteo kordasaatja suhtes: süüteo kordasaatja on — vähemalt esialgu — tundmatu. Seesugusesse olukorda jälitaja satub mitmesuguste salaja kordasaadetud süütegude, nagu varguste, surmamiste, tulesüütamiste ja muude vararikkumiste, mõnede riigivastaste süütegude jt. puhul, osalt aga avalikultki toimitud süütegude, nagu avalike varguste, röövimiste, kelmuste, vägistamiste jne. puhul, kui teo kordasaatjaks oli teost kannatanule tundmatu isik.

Pimedaile juhtumeile vastandina tunneb poliitsei argoo „endastselguvaid juhtumeid,“ mõistes selle all olukorda, kus süüteo teatavakssaamisega ühel ajal on teada ka teo kordasaatja isik.

Kõrvutades mõlemat olukorda, on pikema seletusetagi selge, et esimene — pime juhtum — seab jälitaja võrratult raskema ja keerukama ülesande ette kui teine. Kuigi ei saa salata, et nn. endastselguvate süütegude olmastikud on tihti vägagi komplitseeritud ja segased, millede lahtiharutamine ja sirgutõmbamine nõuab jälitajalt põhjalikku süvenemist, palju energiat ja head asja- ning seadusetundmist, ent neil on alati see paremus, et kõik asjasse segatud või asjast teadvad isikud on juba kas algul teada või hõlpsasti avastatavad. Pimeda juhtumi jälitamise algmomendil selgub enamvähem täpselt teo väline külg, s. o. et on leidnud aset vargus, surmamine, süütamine, röövimine jne., kuid kaks väga olulist küsimust: kes saatis teo korda ja — sageli ka — miks ta seda tegi, jäävad esialgu vastusetu. Peale olemasoleva ja kättesaadava teoolmastiku ilmestamist ja juurdluses fikseerimist, mida peab tegema iga süüteo jälitamisel, langeb jälitajale siin veel eriline ülesanne:

praktikas. Hea on, kui arstide juurde saadeta- vad ise ütlevad, et neil pole haigusi, enamasti nad algavad simulatsiooniga, kusjuures teata- vad piirkonnad kehal on saanud „simulatsiooni reetvateks punktideks“.

Mõned kaebavad aga hoolekandeosakonna peale, miks neid arsti poole saadetakse haigusi välja mõtlema, nemad tahtsid sotsiaalosal- konnalt kehalist tööd või rahalist toetust, kusjuures kaebused on sageli ulatunud kohtuteni, kus on komplekteeritud uusi komisjone jne.

Ülaltooduga on tahetud anda vaid lühike kokkuvõtte arstlike tunnistuste väljaandmise alalt töövõime kaotuse kohta, millega tegelevad meie kohtu- ja teised ametiarstid oma igapäevases töös.

avastada tundmatu teo kordasaatja, seega val- gustada pime juhtum.

Eriülesanded vajavad erilisi teostamisvahen- deid ja -võtteid. Milliseid vahendeid ja võtteid peaks soovitama teo kordasaatja avastamiseks pimedaile juhtumeil?

Küsime kauaaegse praktikaga, vilunud jälita- jailt, kuidas ta tegi avalikuks järjekordse pime- da juhtumi, s. o. avastas teo kordasaatja. Me saame näit. järgmise vastuse: „Taheti süüdata põlema äsjavalminud veskihoone, milleks veski põranda alla asetati laastude ja puuklompide- ga täidetud kartulikorv, süüdates selle sisu põ- lema. Korvist tuli kandus veski põrandasse, omanik märkas õigel ajal tuld ja kustutas sel- le. Käsitledes põhjalikult kahjusaaajat ja tema lähedasi inimesi ning uurides tulepasa, kus leidis ka osa korvist ja kustutatud süütematerjalist, selgus: 1) et kahjusaaajal puudusid avalikud viha- mehed, küll aga oleks saanud tulikahjust kaud- selt kasu kohal varem töötnud teise veski oma- nik, 2) et seesuguseid korve, nagu leidis süüta- miskohal, valmistas keegi kohalik elanik. Näi- tasin korvi riismed viimasele ette ning sanga kinnitustradi järgi talle meenus, et ta olevat müünud selle korvi konkureeriva veski omani- kule. Läksin kohe teise veski tallu ja küsisin perenaiselt, mitu kartulikorvi neil üldse on ole- mas. Saanud vastuse, palusin korvid ette näi- data. Ettenäitamisel perenaine kuidagi ei leid- nud üht korvi, oli sellest tõsiselt hämmastunud ja seletas, et alles eelmisel päeval ta ise kasuta- nud nüüd puudu olevat korvi. Poolpõlenud korvi ettenäitamisel ta tunnistas, et puuduv korv olnud just seesuguste tunnustega. Peremees ummikusse aetuna tunnistas ennast süütamises süüdi. Talu kuuris leidis tarvitusest kõrvalda- tud kirvevars, mis sobis ühe korvist leitud kõr- benud klotsiga.“

Esimesel hetkel paistab, et sellega pimedata- tulesüütamiste õige lahendamiseviis ongi käes. Ent asudes siit omandatud kogemustega uue tu- lesüütamise selgitamisele, märkame varsti, et eelmisi kogemusi pole vahetult kuhugi rakenda- da. Seekord pole süüdatud veski, vaid hoopis üksikult seisev heinaküün; tuld märgati, kuid kohale jõudes oli küün juba maani põlenud; kahjusaaaja ei kujuta enesest kellelegi otsest võistlejat; tuleasemel või selle läheduses pole mingit kartulikorvi ega puuklomp. Ja kui ongi tegemist veski süütamisega, kus leitakse isegi korv klompidega, siis selgub paraku jälle, et puudub võistleja, kohal igas talus punutakse va- jalikud korvid ise, ettenäitamisel keegi ei tunne põlenud korvi reste jne. Veelgi lootusetum paistab olevat rakendada tulikahju selgitamise kogemusi pimeda varguse selgitamisel. Kõrvu- tades sedaviisi järjekordseid pimedaile juhtumeid eelmistega, leiame lõppeks, et üksikjuhtum, ol- gugi see iseenesest arukalt ja õieti lahendatud, ei õpeta meid otseselt veel kuigi palju; selleks on süüteod oma tingimusilt ja toimimisviisilt liiaks erinevad. Sellest mõistamegi, miks jälli-

tajaid hoiatatakse kasutamast analoogiat puhtal kujul. Analoogiline talitus võib ulatuda ainult teatava hetkeni.

Kuid midagi õppisime algul toodud näitest siiski. Jälitaja ruttas kohe sündmuskohale, ta tutvus seal sündmuse kogu olmastikuga, süvenes sellesse, analüüsis seda ja, võtnud lõppeks kõik kokku, tuletas õieti süütamise motiivi, asus selgitama korvi päritolu, kontrollis korvitegijalt saadud näpunäidet, tuhnis kahtlustatava kuuri all, otsides vasteid süütamiseks kasutatud klompidele ning otsustava rünnakuga vallutas lõppeks süütaja. Teiste sõnadega, õppides tundma antud juhtumil kättesaadavat teo olmastikku ja seda analüüsides jälitaja leidis „niidiotsa“, mida mööda edasi minnes ta jõudis teo kordasaatjani.

On endastmõistetav, et pimedate juhtumite jälitamine enam kui ükski teine jälitusala on paelunud jälitusteoreetikute tähelepanu. Kohe pärast seda, kui dr. Gross lõi kriminalistika üldsisüsteemi, mis aga ei sisaldanud nimetamisväärsed taktikalisi juhiseid, piirdudes peamiselt tehnilis-eksperimentaalsete võtete rittaasetamisega, algasid otsingud ka jälitamistaktika alal, s. o. meetodite koostamiseks pimedate juhtumite avalikustegemiseks. Huvitava kombel osutub siingi põhjapanijaks jällegi sakslane dr. Weingart, kes saajandi vahetusel avaldas oma kõikjal tähelepanu äratanud töö „Die Kriminaltaktik“, mis tänapäevani on jäänud üldjoontes jälitamistaktika aluseks pimedate juhtumite puhul. Sellest saame aru, kui võtame teatavaks, et dr. Weingart, avaldades „Die Kriminaltaktik“, oli üle 30 aasta tegelnud kohtu-uurijana, seega tema meetod on rajatud praktikas omandatud kogemustel.

Kogu tänapäeva kriminalistika, eriti aga jälitamistaktika osa rajanebki õnneks praktilisil kogemustel. Kui algul toodud näitest saime paar praktilist juhiseid, siis tuhandest erisugusest näitest saame juba suure hulga kasulikke juhiseid. Teoreetikute ülesandeks jääb tuletada näidete massist mõnesuguseid reegleid, mis soodustavad järjekordse üksikjuhtumi lahendamist, näidetes jälitajale ligikaudu kätte teotsemissoonad. Fili-graantöö iga üksikjuhtumi omapära ja eritingimuste kohaselt peab jääma jälitaja asjaks, tema loomuliku mõistuse, asjatundmise ja energia töövõiljaks.

Meie politsei pimedate juhtumite jälitamise meetod tugeb dr. Weingarti poolt antud alusele. Loomulikult täiendavad seda meie oma 20-aastased kogemused. Dr. Weingarti meetodi näitlikuks tegemiseks koostas nende ridade kirjutaja 15 aasta eest graafilise tabeli „Teadetekogumise kava pimedail juhtumil“ (v. „Kurit. jälgimine“, lk. 178), mis soodustab selle meetodi tundmaõppimist algajale, aga kergendab ka enesekontrolli vilunuil.

Milles seisneb see meetod?

Esimene ja ülim käsk: Minna sündmuskohale ja „elada sündmusele sündmuskohal sisse“, s. o. panna toime vaatlus kõigi tehnikareeglite kohaselt, lisaks veel vesteldes küsitleda kahju-saajat, tema esindajat ja lähedalseisjaid, nagu oleks jälitaja ise kahju-saaja, uurida maastikuliselt lähemat ümbrust (tükk aega, mitu korda, kuni jääb hästi meelde), võtta arvesse saabuvad ja mööduvad teed, maapinna omadused, kaugused teisist elukeskustest, sidevahendid (eriti liiklemisvahendid), selgitada kohalikud kombid, harjumused, tööd antud aastajal, kuni saabub hetk, kus näib, nagu oleks jä-

litaja elanud juba mitu aastat kohal ja nagu oleks see süütegu tema kull aset leidnud.

Sel kombel ammutatud andmeist selgub kõigepealt teo kui niisugune võrdlemisi eksimatult, siis aga ka olmastik, mis annab võimaluse leida suundi tundmatu toimija otsimiseks.

Olmastik harva näitab otsekui näpuga. Enamasti tuleb olmastik põhjalikult läbi mõelda, läbi seedida, ja siis võib tuleneda kümme võimalust... Aga ei jää üle midagi muud, kui kontrollida kõik kümme võimalust. See tähendab aga palju jooksmist (energiat).

Asja kirjeldatud esialgsest olmastikust tuletatud võimaluste — eelduste — kontrollimiseks (realiseerimiseks) võetakse ette politsei argoo järgi teadete kogumine. Teadete kogumise eesmärgiks on avastada isikuid, kes teolmastikuga vahetult kokku puutusid — tunnistajaid või asitõendeid, mis peaksid andma kätte teo kordasaatja.

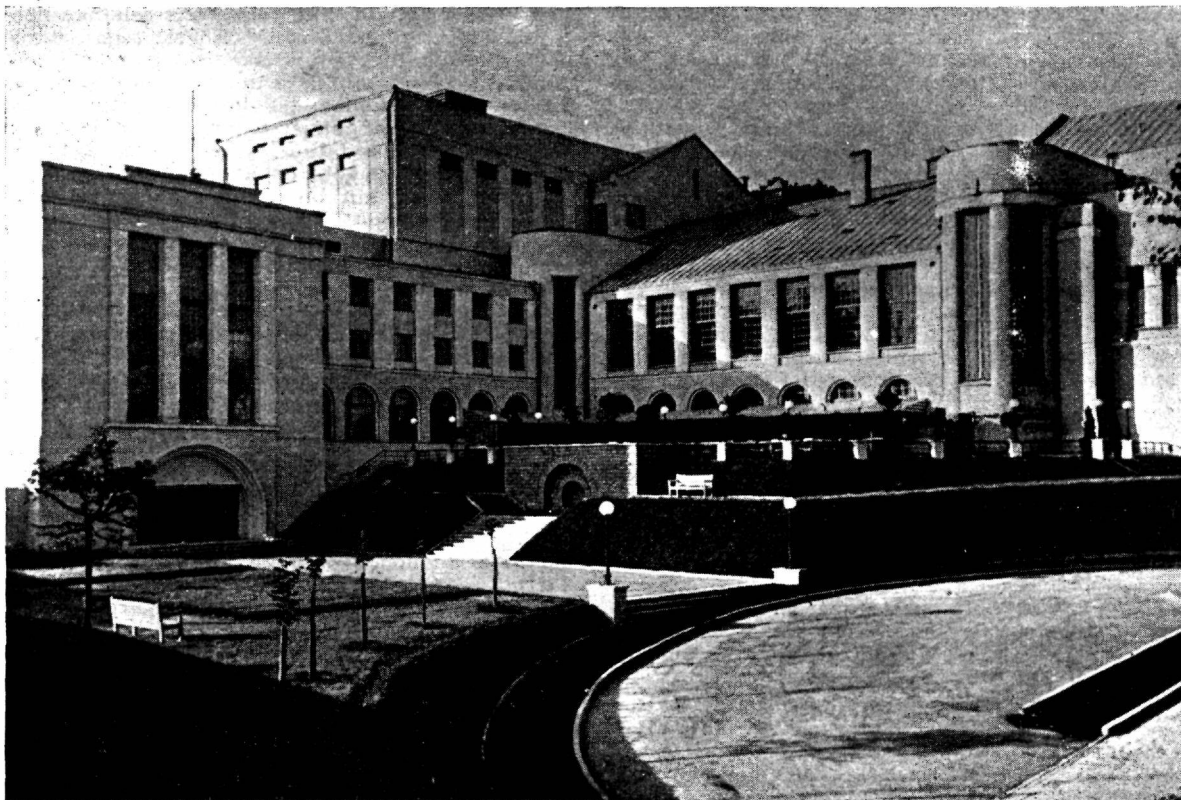
Dr. Weingart jagab pimedail juhtumil tavaliselt kasutada (mis tavaliselt selgitatav) oleva olmastiku kolme peagrüüpi: 1) asjaolud, mis seotud teo välise küljega, nagu teopaigal viibimine, teo kordasaatmiseks kasutatud vahendite või teopaigale jäetud muude esemete omandamine, teoks vajaliste omaduste, teadete ja oskuste omandamine; 2) asjaolud, mis kihutasid toimija teo kordasaatmisele, seega motiivid, kavatsused; 3) nähted, mis ilmsesid teo kordasaatja juures toimitud teo tagajärjena, nagu mitmesugused füüsilised ja psüühilised muudatused võrrelduna tavalise olukorraga.

Mis tuleks siin kõne alla?

Minu poolt koostatud graafilises skeemis seisab esikohal viibimine teopaigal. See lihtis tõsiasi, et teo kordasaatja peab viibima teo kordasaatmise ajal teopaigal, on olnud ja jääb edaspidigi reetjaks väga paljudel juhtumil. Sellele seltsib veel paratamatult vajadus tulla teopaigale ja lahkuda sealt, välja arvatud muidugi juhtumid, kus teo saatis korda oma inimene. Teo kordasaatjat võidakse näha ja ära tunda teopaigal viibimisel või sinna tulekul või sealt lahkumisel.

Selle „niidiotsa“ kasutamiseks on aga üks äärmiselt oluline eeltingimus: vaja selgitada võimalikult täpselt teo kordasaatmise aeg. Kuna täpne teo kordasaatmise aeg omab jälitamises suurt tähtsust mitte üksnes teopaigal viibimise kasutamisel „niidiotsana“, vaid samavõrra tõhusa kontrollvahendina ka siis, kui juhtiv niidiots leitakse mujalt, siis ei jõua selle selgitamise vajadust küllalt rõhutada. Seega ei tohi kunagi piirduda seesuguse ajamääritlemisega nagu „sel ja sel kuupäeval, päeval või öösel“, või minugi pärast „hommikul, lõunal või õhtul“, vaid alati tuleb püüda selgitada teo kordasaatmise aeg ka kellaaja järgi.

Kes võisid näha teo kordasaatjat teopaigal? — Eeskätt inimesed, kes otse seal või otseses naabruses elutsevad, edasi isikud, kes toimimise ajal viibisid kohal oma ameti või töö tõttu, samuti isikud, kes viibisid kohal juhusliku asjaajamise tõttu. Viimaste kohta võib saada andmeid alaliselt kohalviibijailt. Lõppeks veel isikud, kes toimimisajal teopaigast möödusid. Neid on muidugi kõige raskem üles leida. On inimesi, kes teatavast kohast teataval ajal reeglipäraselt mööduvad, näit. lapsed lähevad kooli, töölised vabrikusse, ametnikud töökohtadesse jne., kindlatel kellaaegadel, kasutades enamvähem sama teed. Seda arvestades on mõnikord annud tagajärgi valvepidamine teopaigal toimumise kellaajal, kü-

Nii nüüd välja uus „Vanemuise“ hoone Tartus

sitledes möödaminejaid, kas nad kasutasid teo tegeliku kordasaatmise päeval samal ajal sama teed. Mõnikord piisab sellestki, kui kirjeldatakse asetleidnud süütegu ajalehtedes ja kutsutakse juhuslikke tunnistajaid endist teatama. See asjaolu, et kahjusaja ei tea juhatada ühtki tunnistajat, ei tähenda kaugeltki veel seda, et tunnistajad hoopis puuduvad. Jälitaja peab otsima üles kõik isikud, kes võisid näha teo kordasaatjat teopaigal, ja küsitleni igaühte eraldi.

Teopaigale tulekut ja sealt lahkumist tähistavad võrdlemisi tihti mõnesugused jäljed, milledest tähelepanelik jälitaja võib otsustada esiteks, millist teed mööda on tulnud ja mindud, edasi ka seda, kas tuldi jala või kasutati vastavat sõidukit, üksi või mitmekesi, kas tulija oli mees või naine, kas ta kuski läheduses varitses jne. Kõike seda saab kasutada isikute otsimisel, kes võisid näha teo kordasaatjat teopaigale tulekul või sealt lahkumisel.

Kes võisid näha teo kordasaatjat teopaigale tulekul või sealt lahkumisel? Eeskätt küsitleni isikuid, kes elutsevad teopaiga ümbruses, seega kaugemaid naabreid, edasi teede ääres elutsevaid või teotsevaid inimesi, lõppeks teo kordasaatmise ajal teedel liikunud inimesi — teekäijaid. Suuremates linnades, kus liiklemine elav, on seesugune tunnistajate otsimine võrdlemisi piiratud, maal seevastu aga vägagi lootustandev. Võidakse öelda, et korralik kurjategija ei kasuta liiklemiseks üldisi liiklemisteid, ent see olevat õige vahest teopaiga lähema ümbruse suhtes. Teopaigast kaugemal kasutavad kurjategijad samu teid, mis korralikudki inimesed, kasutades meeleldi ka avalikke liiklusvahendeid.

Kuna teokordasaatja isik on meile tundmatu, siis teeäärseilt elanikelt ja teekäijailt teateid kogudes ei saa meie öelda kellegi nime ega anda välimuse kirjeldust, välja arvatud jälgedest tehtud järeldused, et teo kordasaatjaks oli mees või naine, jala või vankriga, üksi või kahekesi. Lisandada võiks veel riisutud vara või selle koguse kirjeldust, kui ajame taga näit. varga jälgi. Seega tihti ei jää muud üle, kui peame välja selgitama kõik isikud, kes kriitilisel ajal liikusid teopaiga poole või vastupidises suunas. See on muidugi õige tülikas ülesanne, nõuab palju jooksmist ja tekitab mõndagi pahandust, kuid seda on tehtud, see on annud tulemusi ja seda tuleb teha niipalju kui jõutakse.

Et kirjeldatud taktika võib anda ilusaid tagajärgi ka suuremas linnas, sellest näide. Kevadtalve pärastlõunal, kuid veel päevavalgel, meelitati oma korteri läheduses tänaval soome kelguga mängiv väike tütarlaps tundmatu meesisiku poolt sõidutamise lubadusega umbes 200 m mööda sama tänavat edasi asuvasse elutamata ruumi, et seal sooritada lapse kallal anormaalset suguiha rahuldust. Lapselt saadud roimari kirjeldus oli mitte üksnes puudulik, vaid ka vildak. Seepärast asuti küsitleni kõiki tolle tänava ääres asetsevate majade elanikke, ja leitigi isik, kes juhuslikult aknast välja vaadates oli näinud lapse sõidutamist ja võis anda sõidutajast seevõrd hea kirjelduse, et üks kriminaalametnik arvas selle järgi ära tundvat ühte varemalt karistatud isikut. See isik võeti selgitamise alla ja ettenäitamisel nii laps kui tunnistaja tundsid ta ära. Teisel juhtumil kriminaalametnik, saanud kahjusajalt riisuja võrdlemisi hea kirjelduse,

jälitas viimast, küsitledes teel vastutulevaid isikuid, 40 km ja tabas ta ühes riisunud varaga. See tõendab, et teekäijad kas või igavusest panevad teraselt tähele vastutulijaid kui ka samas suunas sõitjaid.

Nii teopaigal viibinud kui ka sinna viivail ja sealt edasi viivail teil liiklenud isik, keda nähti, võis olla tuntud isik, samuti aga tundmatu. Viimasel juhtumil tuleb meelde, et kriminaalpolitseil on olemas kurjategijate päevapildid ja nende ettenäitamiseks on avalikuks tehtud palju süütegusid. Igakord ei anna see võtte tagajärgi. Ehk siis tunnistaja pani nähtud isiku juures tähele mõnd eritunnust, näit. ühekäeline, puujalaga, ühe silmaga, arm teataval kohal, nina reast väljaulatuv jne. jne. Seesugusel juhtumil tuleb meelde, et Tallinna kriminaalkomissari juures asub ülerigiline eritunnuste keskkartoteek, mis telefonikõne kestel võib anda nende seni registreeritud kurjategijate nimestiku, kel on vastav eritunnus.

Võib juhtuda, et eespool soovitatud võttes annavad meile kätte 10 isikut, kes kriitilisel ajal liiklesid teopaiga ümbruses või teedel. Kas teo kordasaatja on nende hulgas ja kes nimelt neist on teo kordasaatja? Samuti võib juhtuda, et teadete kogumisega avastatakse ainult üks isik, kes kriitilisel ajal liikles, kuid see ei osutu teo kordasaatjaks. Siia kuuluvate sorteerimisvahendite juurde tuleme pärastpoole.

Teopaigal viibimine, olles ise paratamatus, toob kaasa veel teise paratamatuse: sel ajal, kui viibitakse teopaigal, puudutakse tavalises viibimispaigas. Juhtumil, kui teo kordasaatjal vedas nii hästi, et teda ei märgatud ei teopaigal viibimisel ega sinna tulekul või sealt lahkumisel, püüame kasutada tema avastamiseks mainitud tõsiasja.

Kus viibib inimene tavaliselt? — Kodus, töökohas, seltskonnas, meelelahutusil, jalutuskäigul jne. Minnes juhuslikule viibimisele seltskonda, jalutuskäigule, napsitamisele jne., enamasti öeldakse kojujääjale, kuhu minnakse ja viibimisel satutakse kokku teiste isikutega, kes võivad seda tõendada. Kui läheks korda selgitada kõiki neid, kes teo kordasaatmise ajal ei viibinud seal, kus nad oleksid pidanud viibima, siis otsitav teo kordasaatja kindlasti leiduks nende hulgas. Ent maailm on liiaks lai selleks, et jõutaks selgitada, kus igaüks viibis järjekordse süüteo toimimise ajal. Seepärast, kui tahetakse pimedal juhtumil leida niidiots kätte selle võttega, tuleb paratamatult teha mõnesugune valik isikute suhtes, kellede puudumist kriitilisel ajal tavalises viibimispaigas peab asuma selgitama esimeses järjekorras. Mida õnnelikumalt tehakse valik, seda paremaid ja kiiremaid tulemusi võib oodata.

Valiku tegemisel peab jällegi lähtutama süüteo olmastikust. Mida põhjalikumalt see on välja selgitatud ja igakülsemalt läbi kaalutud, seda õnnelikuma käega võidakse asuda tegelikule otsimisele. Üldreeglina võib soovitada kõigepealt nende süütegude puhul, milledes on mõeldav retsidiiv, seega toimimine harjumuslikult või elukutseliselt, nagu röövimised, vargused, kelmused jm., võtta selgitamisele kõik vabaduses viibijad mainitud alade harrastajad ümbruskonnas. Kui kaugele sellega peab minema, kus lõpeb ümbruskond, seda otsustatagu igal juhtumil eraldi. Märatakse lisaks muule, et süütegu on saadetud korda eriliste võtetega, siis tuleb kriminaalpolitseis peetavast erilise teguviisi kartoteegist järele vaadata, kes registreeritud kurjategijaist kasutavad

seesuguseid võtteid ning toimetada eelkõige nende viibimise kontrollimist. Edasi, teha süüteo kordasaatmise aeg ümbruskonnas elanikele teatavaks ja küsida siit ja sealt võimalikult laiemas piirkonnas, kas kellegi puudumine kriitilisel ajal kodust või mõnest muust teadupärasest viibimispaigast ei äratanud tähelepanu. Maal ja väiksemal linnas see võtte on annud häid tagajärgi, eriti juhtumil, kui on tegemist raskema süüteoga, mis küllaldaselt piitsustab seltskonna huvi.

Kellegi viibimise selgitamine olgu küllalt põhjalik. Ei ole küllaldane, kui küsitakse ainult isikult eneselt, kus ta viibis teo kordasaatmise ajal; tema seletusi kontrollitagu tingimata, küsitledes samas asjas sama korteri, sama maja teisi elanikke, töökaaslast, koosviibimise kaaslast jne. Mida kiiremini selgitamine võetakse ette, seda parem. Ühel juhtumil võidi öösel aset leidnud korterivarguse puhul juba varahommikul asuda vargapoiste viibimise selgitamisele. Üks neist pikutas voodis ja teeskles ärkamist kõige magusamast unest. Ta seletas, et olevat kogu öö kodus viibinud. Korteri ringi vaadates ametnik märkas, et korteriomaniku pealisriided olid märjad ning jalanõud voodi all alles märja poriga kaetud (öösel sadas vihma). Läbiotsimisel leiti tema juurest varastatud esemed. Kiire kontrollimine kõrvaldab mõnevõrra tunnistajate otsimist väljamõeldud alibi tõendamiseks.

Viibimise kontrollimine osutub tõhusaks jälitamisvahendiks, paljudel juhtumil, kui „niidiots“ saadakse mujalt. Näit. tulesüütamiste puhul, kui teoolmastiku järgi otsustades näib olevat tegemist kättemaksuaktiga. Siis loomulikult selgitatakse kõik kahjusaa ja vihamehed, ja kui neid on mitu, siis nende igaühe viibimise kontrollimine kriitilisel ajal aitab väija soeuda mitme hulgast õige mehe.

Ühe hiljutise röövmõrva puhul maal andis „niidiotsa“ kätte hiljem mõrtsukana paljastatud isiku võrdlemisi tühine, kuid siiski ebamäärane käitumine kaks nädalat enne mõrva. Seega tähelepanu enesele tõmmates küsiti talt, kus ta viibis kriitilisel ajal. Ta ütles olevat viibinud oma korteris linnas. Isikud aga, kelle juures ta elas kaasüürilisena, seletasid kategooriliselt otse vastupidist, mis andis põhjust jälitamist tema vastu jätkata ning jõuda lõppeks välja kindlate asitõendite leidmiseks.

(Järgneb.)

*Kvaliteedi tunnus-
märk lauatarvetele
hõbedast
ruuhõbedast
alpakast*

J. KOPF

TALLINN · PIKK 27

Veel võistluskirjutusi

Lisaks „Politseilehe“ käesoleva aasta nr. 11/12 väljakuulutatud võistluskirjutusele Keskkogu Kultuursektsioon 25. septembril s. a. otsustas:

„Kuulutada välja võistluskirjutused auhinnatöödele auhindadega: 2 à 30 krooni, 2 à 20 krooni ja 2 à 15 krooni. Võistluskirjatööde pealkirjadeks valida:

1. „Hinnanguid praegusele politsei valveteenistuse (postiteenistuse) korrale“;
2. „Kuidas korraldada teatud sündmuste puhul haaranguid kaitseliidu või teiste jõudude kaasabil“;
3. „Mida politseiametnik võib teha kahjutule ärahoidmiseks“;
4. „Politseiametnik teenistuses ja seltskonnas“;
5. „Isikute üleriigilise otsimise korraldus ja tegelik otsimine“;
6. „Mida politseiametnik võib teha liiklusõnnetuste ärahoidmiseks“;
7. „Politsei ülesandeid Jahiseaduse rakendamisel“;
8. Vaba teema politsei praktilise teenistuse alalt.

Võistluseks seada järgmised tingimused:

- 1) tööd tuleb saata hiljemalt 1. detsembriks 1939 Keskkogu Kultuursektsiooni nimele märgitult varjunimega, millele lisada varjunimega tähistatud kinnises ümbrikus autori õige nimi, amet ja elukoht;
- 2) võistlusest võivad osa võtta ametis olevad või pensioneeritud politseiametnikud;
- 3) sissetulnud võistlustööde hindamist toimetab Keskkogu Kultuursektsioon.”

Esimees (allkiri)

Lükkmed (allkirjad)

Sekretär (allkiri).

Auhinnatud töid võidakse avaldada „Politseilehes“, mille puhul auhinnale lisandub veel tavaline reatasu. Samuti võidakse avaldada „Politseilehes“ reatasu eest ka auhinnata jäänud töid, kui autorid selleks avaldavad oma nõusoleku.

A. LIIT,

Keskkogu Kultuursektsiooni sekretär.

Kodanliku õhukaitse nädal

Üleriigiline kodanliku õhukaitse nädal on lõppenud. See algas 23. sept. ja lõppes 1. oktoobril. Nädal möödus tõhusa töö tähe all ja täitis täielikult temale pandud ülesande.

Silmapaistva osa sellest üritusest omas Tallinn, kus raadio kaudu 23. sept. andis kodanikele läkituse kindral J. Laidoner, kuna Börsisaalis korraldatud näituse avas Siseminister R. Veermaa 24. sept. esines pikemalt avaaktusel Peaminister K. Eepalu.

Peab märkima, et kodanike huvi kodanliku õhukaitse nädala vastu oli suur. Elavat huvi tunti kodanliku õhukaitse näituse vastu, kus tõhusama väljapanekute osa moodustasid Politseitalituse väljapanekud. Veel võiks mainida A-s. „Laverna“, Neumann ja Ko. ja A-s. „Põhjala“ väljapanekuid.

Huviga jälgiti kõikjal raadioettekandeid, külastati gaasivarjendeid ja aktusi.

Samuti tunti suurt huvi vaateakendel väljapanud esemete ja selgitavate plakatite vastu. Kodan-

liku õhukaitse nädala kestel värvati rohkesti uusi liikmeid ühinguisse, missugune asjaolu on selgeks tõenduseks, et meil valitseb täielik arusaamine sellest ülesandest, mis peale paneb meie rahvale praegune ajastu. (Vt. pildimontaaž lk. 427.)

Toimetusele saadetud kirjandus

„Kodanlik õhukaitse“, kolonel-leitnant R. Vaharo ja mag. E. Umbli, 646 lk. Siseministeeriumi Administratiivala Kirjastus, A-s. Ühiselu trükk, Tallinn, 1939.

Kõnesolev raamat on omalaadselt uus üritus. Senini on meil samade autorite poolt ilmunud kitsamaraamilisi väljaandeid, mis on leidnud sooja vastuvõttu kodanikelt, ja nende trükk on läbi. Nüüd ilmunud teos tahab küllalast materjali pakkuda KÕ alalt. Muide leiab käsitlust selles raamatus ka sanitaar-ala, mille autoriks on insp. dr. A. Vastalu ja stud. med. A. Vanema.

Raamat on hinnalt kättesaadav kõigile, kr. 2.50 eksemplar, ja tarvilik õpiste omandamiseks.

Juhiseid koduseks võimlemiseks

E. KOLMPERE

VIII järg.

Juhiseid harjutajalle.

1) Vaata joonist, loe läbi allpooltoodud harjutuse kirjeldus ja talita selle järgi; 2) täida harjutusi numbri järjestuses ja selliselt, et ei tekiks pikki vaheaegu üksikuile harjutustele; 3) kasuta vaheldumisi ühel päeval üht tunnikava, teisel — teist; 4) harjuta iga päev; 5) 14—18 × tähendab — harjutada vähemalt 14 korda; 6) kere painutamisel või kallutamisel hingata välja, ja sirutamisel — sisse; 7) P. + V. tähendab, et harjutust tuleb täita parema ja vasaku käe või jalaga, või et harjutust saab täita kahele poole; 8) kus on joonisel spiraalikuju-line märk, siis vetru 3—4 korda.

Tervisnõuded: 1) harjutaja kandku võimalikult kergelt riietust, mis harjutamist ei takista. Riietuse juures jätta ära igasugused esemed, mis takistavad vereringlust harjutusil (nagu sukahoidjad, võöd j. m.); 2) harjutada värskes õhus või ruumis, kus on puhas õhk; 3) tujuta või väsinuna mitte harjutada; 4) äsja söönult mitte harjutada (pärast söömist võib harjutada võimlemises 1½—2 tunni möödumisel, millal toit enam-vähem seeditud); 5) pärast võimlemist pesta keha sooja või toas seisnud veega, kuivatades ja hõõrudes keha kareda rätikuga. Pärast pesemist kohe riietuda.

Harjutuste kirjeldus.

15. tund (joonised vasakul).

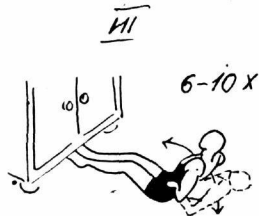
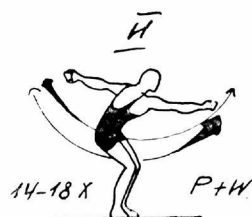
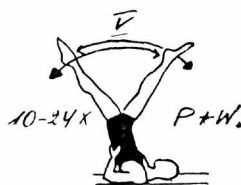
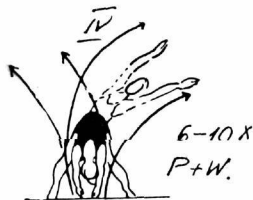
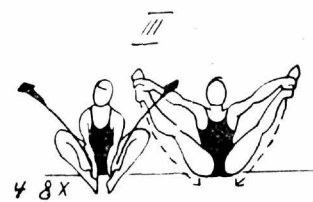
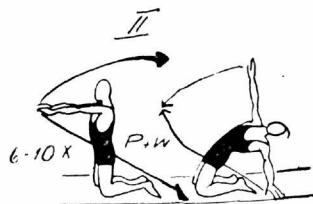
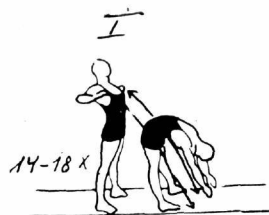
I harjutus: harkseisus, käed rinnal, painutada keha ette alla ja tastida kätega põrandat, hoides sealjuures jalad põlvest läbisurutult sirged. Täita 14—18 korda.

II harjutus: põlvitusasendis, käed hoitult ees rinnakõrgusel, painutada keha taha ja tastida vahelduvalt vasaku ja parema käega põrandat. Täita harjutust 6—10 korda.

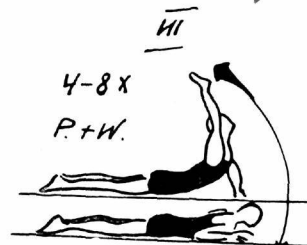
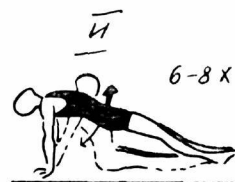
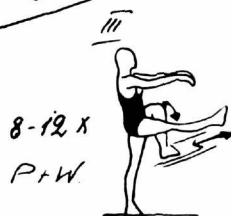
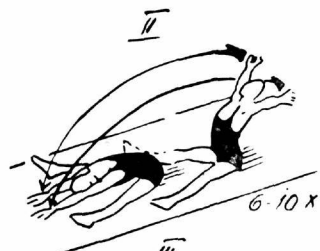
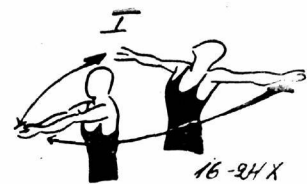
III harjutus: istesasendis haarata jalgadest (seestpoolt jalatalla alt) ja tõsta üles, surudes sealjuures jalad põlveliigendist läbi — sirgeks. Täita 4—8 korda.

IV harjutus: harkseisust, kere painutatud ette — alla ja käed põrandal, sirutada keha ühes käte viimisega üles ning painutada siis keha küljesuunas. Harjutus täita 6—10 korda painutades keha vahelduvalt sirutamisel vasakule ja paremale.

V harjutus: küünalasendis (s. o. selililamamisasendist sirutada keha üles ja toetada käed puusade alla) hõljutada sirgeid jalgu hoogsalt ette ja taha teineteist mööda. Täita 10—24 korda.

15. tund

16. tund

VI harjutus: püstiasendis hõljutada käsi hoogsalt ette ja taha teineteisest mööda ühes samaaegse keha vetrumisega üles-alla (põlveliigendist nõtkuda). Täita 14—18 korda.

VII harjutus: isteasendis, käed puusas, toetada jalad kapi või mõne muu raske eseme alla ja painutada ülakeha taha alla kuni põrandani ja jälle üles lähteasendisse. Harjutuse kestel ei tohi selg sattuda põrandale. Täita 6—10 korda.

16. tund (joonised paremal).

I harjutus: harkseisus, käed ees rinnakõrgusel välja sirutatud, heita käed hoogsalt küljele-taha ühes rinnakorvi etteandmisega. Täita 16—24 korda.

II harjutus: harkisteasendis, käed ülal, painutada ülakeha vetruvalt ette alla jalge vahele. Täita 6—10 korda.

III harjutus: püstasendis tõsta jalg põlveliigendist painutatult ette üles ja hoida käed rinna kõrgusel ees, millisest asendist sirutada ülestõstetud jalg ette välja ja seejärel jälle lähteasendisse. Harjutus täita parema ja vasaku jalaga 8—12 korda.

IV harjutus: selililamamisasendis, tõstetud käte ja põlvest painutatud ja tõstetud jalgadega, langetada käed vasakule ja jalad paremale ning ümberpöörduvalt. Täita 6—8 korda.

V harjutus: harkseisus tastida käsi ringitaoliselt paremalt vasakule ja vasakult paremale, hoides harjutuse kestel jalad põlvest läbisurutult sirged. Täita 4—6 korda mõlemas suunas.

VI harjutus: isteasendis, käed toetatult taha põrandale, tõsta keskkeha üles ja langeda pea. Täita 6—8 korda.

VII harjutus: kõhuli lamades, käed toetunult põrandale rinnakorvi lähedal, tõsta ülakeha ja parem käsi üles seevõrd, et vasak põrandale toetunud käsi sirguks. Harjutus täita nii vasaku kui parema käe tõstel 4—8 korda.

Tartu Politseiametnike Kogu Laskesektiooni sügisede püstoli- võistlused

12. septembril s. a. korraldas Tartu Politseiametnike Kogu Laskesektioon oma liikmeile laskevõistluse teenistuspüstitist kolmes eriklassis, kusjuures klassi kuuluvus määrati politsei laskurklasside alusel järgmiselt: A klass — alates I laskurklassist kõrgemale, B klass — II klassi laskurid ja C klass — alg- ja III klassi laskurid. Lasti 15 lasku 25 meetri distantsilt püstoli normaalmärklauda ja saavutati ebasoodsale ilmale vaatamata päris häid tulemusi, mida eriti tuleb öelda C klassi laskurite kohta, kus viie parima laskuri saavutatud silmade kogusuma vaid 15 silma võrra nõrgem B klassi omast. Osavõtjaid võistlustest oli kokku 70, kusjuures auhindadele tulid järgmised ametnikud:

A klassis: 1. assistent A. Piir 124 silma, 2. konstaabel E. Truu 118 silma, 3. van.-kord. J. Niilus 117 silma;

B klassis: 1. kordnik O. Lille 121 silma, 2. assistent E. Reimo 120 silma, 3. kordnik O. Roosalu 112 silma, 4. autojuht O. Sarna 110 silma, 5. allkonst. J. Sumerik 107 silma;

C klassis: 1. kordnik A. Ruus 119 silma, 2. agent R. Oja 116 silma, 3. kordn. H. Rooma 111 silma, 4. agent V. Joonsar 107 silma, 5. van.-assist. E. Viks 102 silma.

Küsimusi ja vastuseid

J. P. Küsimus 1. Kas politsei on kohustatud Adm.-sissenõudmise seaduse alusel sisse nõudma Hoolekande seaduse muutmise ja täiendamise seaduse (RT 1935, 43, 431) § 10¹ alusel ravi- ja ülalpidamiskulud, kui ravisaaja oli paigutatud omavalitsuse raviasutisse omavalitsuse korraldusel ja kulusid nõuab omavalitsus, kes selleks on saatnud nõudelehed politseile?

Vastus 1. Administratiiv-sissenõudmise seaduse § 4 esimese lõike (RT 1936, 29, 189) alusel toimetavad kohalikud omavalitsused oma ringkonnas oma ametnike kaudu omavalitsuse maksude sissenõudmist, kusjuures maksude all mõeldakse mitte ainult otsemakse kitsas mõttes, vaid igasuguseid omavalitsuste rahalisi nõudmisi, mis vastavate seaduste järgi kuuluvad sissenõudmisele adm.-korras. Kuna maavalitsuse korraldusel maakonna omavalitsuse raviasutisse paigutatud isiku ravikulud kuuluvad omavalitsuse selliste maksude hulka, siis on nende sissenõudmine mitte politsei, vaid kohaliku linna- või vallavalitsuse ülesandeks. Riiklikkude asutiste adm.-nõudmistele politsei kaudu teostamise määrus (RT 1936, 50, 415) ei tule siin üldse arvesse, kuna see määrus käsitleb riiklike asutiste maksude sissenõudmist.

Küsimus 2. Kas enne eelmainitud ravikulude sissenõudmist peab selgitama Hoolekande seaduse muutmise ja täiend. seaduse (RT 1935, 43, 431) § 23¹ nõutud maksukohuslase varalist seisukorda ja kes seda peab tegema, kas politsei või sissenõudmist teostav asutis?

Vastus 2. Kui hoolekandelise abi kulusid kannud asutise poolt esitatakse sissenõudmist teostavale asutisele Hoolekande seaduse § 23¹ (RT 1935, 43, 431) alusel nõudeleht sissenõudmise teostamiseks, ei ole sissenõudmist teostava asutise ülesandeks enne sissenõudmise teostamisele asumist kontrollida, kas isik on omandanud vastavad sisetulekud või varad ja kas hoolekandekulude tagasinõudmine ei aseta isikut uuesti hoolekandelist abi tarvitava seisukorda. Kui nõudelehel on märgitud sissenõudmise alusena Hoolekande seaduse § 23¹, ei ole tarvilik, et nõudelehel oleks veel eriline märkus selle kohta, et võlglaste varaline seisukord võimaldab võla sissenõudmist.

Vastuseks A. M-le. Teie küsimus seisneb selles, kuidas tõlgendada Riigiteenistuse seaduse § 25 eeskirja, et riigiteenijal on õigus igal aastal saada puhkeajaga pärast üheaastast teenistust — 2 nädalat, pärast kaheaastast teenistust — üks kuu, ja nimelt, kas tuleb 1- ja 2-aastase teenistuse all mõista üldse riigiteenistuses oldud aega riigitee-

nistusest äraoldud vaheaegadele vaatamata, või jälle pidevat vahetpidamata riigiteenistuses olemist 1 või 2 aastat kestel viimati enne puhkuse saamist. Kuna seadus ei anna selle kohta täiesti sõnaselget vastust, on praktika seaduse mõtte kohaselt tõlgendanud seda eeskirja selles mõttes, et 2-nädalase või 1-kuise puhkuse saamiseks on tarvilik, et riigiteenija oleks olnud riigiteenistuses viimati pidevalt vastavalt 1 või 2 aastat. Nagu Teie kirjast nähtub, asusite Teie uuesti riigiteenistusse 10. veebruaril 1939. Seega vastavalt ülaltoodule oleks Teil õigus saada 1-kuist puhkust alles pärast 10. veebruari 1940, see tähendab tuleval suvel.

Ametlik osa

Politseitalituse direktori käskkirjaga 15. septembrist s. a. määrati kriminaalpolitsei van-assistendile Tallinnas Johan TATS'ile kolmkümmend krooni rahalist autasu energiliselt teotsemise eest kurjategijate jälitamisel.

Tallinna-Harju prefektuuri vanem-kordnik Peeter Mägi, kes lõpetanud eksternina Politseikooli kõrgema klassi kursuse 21. det. 1938, määrati Petseri-Võru prefektuuri Lõuna II rajooni konstaabliks, arvates 21. septembrist s. a.

Käskkirjaga 25. augustist s. a. nr. 22 lugeda Petseri-Võru prefektuuri Vilo 1. rajooni konstaabel Aleksander Sillerand ametist vabastatuks tervislikel põhjusil.

Politseitalituse poolt on antud load

laskeriistade ja laskemoonaga kauplemiseks: Petserimaa Kooperatiivile Petseris, Tartu 5, maksvusega 9. maini 1940, Arnold Mihkli p. Rabbale Haapsalus, Karja 27, maksvusega 8. juunini 1940, Marta Jüri t. Ellertile Rakveres, Tallinna 16, maksvusega 27. juulini 1940, Peet Tõnise p. Arule, Kolga-Jaani alevikus, maksvusega 31. juulini 1940, Elmar Jõeäärle Türil, Viljandi 4, maksvusega 28. juunini 1940, Põlva Majandusühingule Röpina vallas, Leevakul, maksvusega 5. juulini 1940, Kärü Tarvitajateühingule Kärü vallas, maksvusega 22. juunini 1940, Võhma Majandusühingule Pilstiveres, maksvusega 27. juulini 1940, Ranna Tarvitajateühingule Kallaste linnas, Tartu 69, maksvusega 1. märtsini 1940, Hans Antoni p. Löönikule Tapal, Jaama 5, maksvusega 25. juulini 1940, Julius Tibbingile Võrus, Tartu 11, maksvusega 11. jaanuarini 1940, Mart Mardi p. Männilile Tallinnas, Pikk 13, maksvusega 5. augustini 1940, Gustav Johannese p. Eskenile Erra vallas, Irvalla külas, maksvusega 1. augustini 1940, August Juku p. Taalile Võrus, Tartu 15, maksvusega 17. augustini 1940, Jaan Andrusse p. Kõressarele Tapal, Pikk 20, maksvusega 20. augustini 1940, Järva-Jaani Tarvitajateühingule Järva-Jaani alevikus, maksvusega 31. augustini 1940, Julius Adami p. Tibbingile Petseris, Turuplats 18, maksvusega 31. augustini 1940, Otepää Tarvitajateühingule Otepääl, Turg 13, maksvusega 21. aug. 1940, Villem Ju-

hani p. Schmidtile Tapal, Jaama 6, maksvusega 27. augustini 1940, Varbla Kaubatarvitajateühingule „Tulu“ Varbla vallas, Helmkülas, maksvusega 4. augustini 1940, Pärnurme Majandusühingule Koigi vallas, Pärnurme as., maksvusega 1. septembr. 1942, Harald Kristjani p. Sarapuule Pärnus, Elva Majandusühingule Elvas, Kesk tän. 38, maksvusega 1. septembrini 1941, Valga Põllumeeste Ühingule „Koit“ Valgas, Kesk t. 3 ja Sangaste vallas Laukülas, maksvusega 21. sept. 1940, ja Rudolf Eduardi p. Gutmanile Kohila alevikus, maksvusega 1. septembrini 1940;

laskemoonaga kauplemiseks:

Elmar Aleksandri p. Johansonile Irboska jaama juures, maksvusega 15. juulini 1940, Vladimir Peetri p. Veberile Koeru alevikus, maksvusega 10. juulini 1940, Haapsalu Tarvitajateühingule „Ökonoomia“ Oru vallas, Linnamäe alevikus, maksvusega 7. augustini 1940, ja Tallinna Eesti Majandusühingule Keilas, Raekojaplats 3, maksvusega 5. augustini 1940;

laskeriistade parandamiseks:

Karl-Villem Karli p. Kanepile Otepääl, Pärnu 12, maksvusega 6. maini 1940, Johannes Mihkli p. Mittalile Tartus, Riia 52, maksvusega 1. juunini 1940, Karl Karli p. Pärnale Lelle vallas, Hiiekõnnu alevikus, maksvusega 4. maini 1940, Johannes Jüri p. Madissonile Pärnus, Ilvese 5, maksvusega 5. maini 1940, August Jakobi p. Eichele Võrus, Kreutzvaldi 36, maksvusega 29. maini 1940, Mihkel Tõnu p. Kalliverele Avanduse vallas, Simunas, maksvusega 1. juulini 1940, Oskar Gustavi p. Lauringile Albu vallas, Orgmetsa külas, maksvusega 10. juulini 1940, Wilhelm-Rudolf Roberti p. Albrechtile Tartus, Lossi 22, maksvusega 9. aprillini 1940, Jaan Kõivule Otepääl, Piiri 22, maksvusega 12. augustini 1940, Bernhard Ado p. Koostile Kuressaares, Kauba 10, maksvusega 1. septembrini 1940, Ivan Antoni p. Gedvillile Narvas, Posti 73, maksvusega 25. augustini 1940, ja Karl Otto p. Koppelmannile Tallinnas, V. Karja 3, maksvusega 17. septembrini 1941

Politseidirektori otsustega on tühistatud

Kõo vallas eluneva Hans Tiiu p. Kaasiku, Tallinnas eluneva Elmar Sulbi, Kullamaa vallas eluneva Johannes Ivani p. Olli, Kasepää vallas eluneva Jeremei Feodori p. Karnahovi ja Tallinnas eluneva Gustav Jaani p. Lintropi laske-riistalood ning Taevere vallas eluneva Ado Jaani p. Aleksiuase laske-riistaluba jahipüüsi hoidmise ja kandmise osas.

Kuulutatakse maksvuseks järgmised kaotatud dokumendid:

- 1) Hilda Karli tr. Otsasoo'le, sünd. 19. 02. 1907, elukoht Elva vallas, Tartu Ülikooli Valitsuselt 13. sept. 1927 väljaantud matrikel nr. 8789;
- 2) Mihkel Jaani p. Iis'ile Lääne-Saare prefekti poolt 5. mail 1936 nr. 338 all väljaantud laske-riistaluba;
- 3) Avdei-Eduard Hansu p. Kuhlapi sõjaväetunnistus, mis välja antud 7. jalaväerügemendi ülemalt 25. nov. 1933 nr. 1600 all;
- 4) Grigori Usari'i laske-riistaluba, mis välja antud Lääne-Saare prefektilt 31. aug. 38 nr. 866 all, maksvusega kuni 01. aug. 1939.

TOIMETUS JA TALITUS: Toompea loss, Tallinnas, Eesti Pangas 543. Posti jooksev arve 377. Postkast Üksiknumber 30 snt. **Kuulutuste hinnad:** 1/4 lk. Kr. välis- ja esimene sisekaas Kr. 100 Pea- ja vastutav toimetaja: **A. Liit.** Tegev toimetaja:

Telef: toimetus 471-90, talitus 448-92. Jooksev arve 438. **Tellimishind:** aastas Kr. 6.—, poolaastas Kr. 3.—, 60.—, 1/2 lk. Kr. 30.—, 1/4 lk. Kr. 15.—, 1/8 lk. Kr. 7.50.—. Tagumine sisekaas Kr. 75.—. **H. Põldvere.** Väljaandja: **Politseiametnike Keskkogu.**

Metro Goldwyn Mayer

Eesti Filmitööstuse

AKTSIASELTS

TALLINN, KINGA 6-8-1

TELEFON 429-36

TH. STEMPEL

ASUTATUD 1867
TALLINN, PIKK 15, TEL. 437-37

Kardinad • Mööbliriided • Vaibad

LINASED JA PESURIIDED

I. Tallinna karusnahkade parkimise ja värvimise tööstus J. OINAS

KONTOR: Vene tän. 3, tel. 449-32

TÖÖSTUS: S. Pärnu m. 62, tel. 449-31

Igasuguste karusnahkade parkimine ja värvimine. Kantud nahkade uuendamine

KOHVIK & KONDIITRIÄRI

H. Feischner

TALLINN, HARJU TÄN. 48

TELEFONID: 445-00, 479-00,
436-58, 423-96.

Nõudke kõikjal!

PEALADU:

TALLINN

AIA 10

TELEFON 442-18

F. Gutkovitsch

TALLINN, VIRU 24. TELEFON 447-84

PABERI- JA KIRJUTUSMATERJALIÄRI

PAKUB SUURES VALIKUS:

portfelle, rahataskuid, sumadane, käekotte ja muid kingitusartikleid, nagu: lauagarnituure, nahast käsitöid jne.

SUURBAAR „ASTORIA“

TALLINN, HARJU TÄN. 29. Tel. 437-00

I KORRAL:

Baar

Igapäev suures valikus
maitsvaid ja
odavaid toite

II KORRAL:

Öölokaal

Igal õhtul huvitav eeskava
TANTS
MUUSIKA

A-S. Tallinna Kõievabrik — John Carr'i pärijad

Tallinn, Kopli tän. 33

Telefon 439-79.

TKV — sisal- ja kookosmatid

Nõudes ainult Tallinna Kõievabriku tooteid, olete kindel, et saate hinnaväärilist kaupa.

E. LERENMANN

————— Tallinn, Suur Karja 10. Telefon 446-43 —————

Soovitab rikkalikus valikus

siid- ja villaseid riideid

Müük suurel ja väikesel arvul.

A-S. „EESTI-AGA“

JUHATUS: Vene tänav 11-a, telefon 441-33

TEHASED: Põhja 5, Miinisadam, telefon 439-96

ERIALA: hapniku ja atsetüleengaasi valmistamine ja kõigi nende gaasidega seotud seadete ja aparaatide müük, näiteks: keevitamisaparaadid ja materjalid, tuleornide, vedurite jne. valgustusseaded. Rootsi karbiit mark „Ljunga Stjärn“ igasugustes tükkides laos alati saadaval

METALLIDE KEEVITAMISE KOOL

TOFERI *KALEVIVABRIK*

ÜLIKONNA,
PALITU JA
MANTLIRIIDEID

TALLINNA JUUDI ÜHISPANK

TALLINN, Vene tän. nr. 6. Telefonid: 448-12, 448-25, 448-27, 448-26.

TOIMETAB KÕIKI
PANGAOPERATSIOONE
SISE- JA VÄLISMAIL.

SPEDITSIOON • TRANSPORT • KINNITAMINE

Masinaehituse vabrik

A-S. FRANZ KRULL

Tallinn, Kopli 68, tel. 425-35.

Osakond Tartus, Raekoja 13, tel. 17.

Külastage

RESTORAN-ÖÖLOKAALI

Du Nord

Tallinnas

HIND 30 SENTI

ENDEL ARE MASINATEHAS

TALLINN, TULBI 9, ○○○ TELEFON 420-15

Suur valik soodsate hindadega

jalgrattaid ja igasug. **jalgrataste osi**

Jalgrataste remontitööd tehakse täieliku vabriku vastutusega

EESTI KIVIÕLI A. Ü.

Tehased: Kiviõlis

Müügibüroo: Tallinn, Pärnu mnt. 10

Riidevärvimistööstus

Töötab üle — värvib, trükib, pleegitab,
pressib, käärib ja apreterib — igasugust
riiet ja riidematerjale.

Glome
TALLINN, PALDISKI MNT. 25.
KÕNETRAAT 452-61.